

PSALMY SALOMONA

(Psalmi Salomonis)

WSTĘP

Psalmy Salomona (Psalmi Salomonis = PsSal) są autentycznym opowiadaniem naocznego świadka pierwszej inwazji rzymskiej na Jerozolimę, której dokonał Pompejusz w roku 63 prz. Chr. Są też świadectwem ataku Heroda Wielkiego i rzymskiego wodza Sozjusza podczas oblężenia świętego miasta w roku 37 prz. Chr. (por. PsSal 2, 2). Utwory te zawierają też szczegółowy opis oczekiwań na Mesjasza, najbardziej wyczerpujący w żydowskiej literaturze poprzedzającej Nowy Testament. „Syn Dawida” ma wypędzić rzymskich najeźdźców, dokonać oczyszczenia Świątyni, przywrócić właściwy kult i ustanowić legalną władzę królewską (por. PsSal 17, 21. 32). Ponadto autor tych pieśni wyraźnie formułuje żydowską wiarę w zmartwychwstanie, zanim dokona tego wspólnota chrześcijańska (por. PsSal 3, 12).

Pompejusz jest w stanie rozbić mury świątynne, a jego wojsko może zniszczyć ołtarz. Jest to możliwe, ponieważ Żydzi sami sprofanowali sanktuarium i kult świątynny poprzez lekceważenie służby liturgicznej (por. PsSal 8, 11-13. 22). W ocenie autora, atak Rzymian jest sprawiedliwą karą Bożą za grzechy Izraela.

Psalmi Salomona różnią się od biblijnego Psałterza przede wszystkim swym dydaktycznym charakterem. Autor dokonuje tu czegoś więcej niż subiektywnej oceny współczesnych mu wydarzeń. Wyjaśnia on, w jaki sposób cierpienia związane z inwazją rzymską mogą stanowić lekarstwo dla sprawiedliwych w Izraelu, a zarazem karę dla pogan i dla grzeszników pośród narodu wybranego. Bóg objawia się w tych utworach jako sprawiedliwy Sędzia.

Jerozolima i Świątynia zostały napadnięte przez wrogów i sprofanowane, nie zostały jednak zburzone. To ostatnie stwierdzenie pozwala uważać, że psalmy osiągnęły swą ostateczną formę przed rokiem 70 po Chr. Najbardziej prawdopodobna data ostatniej redakcji *Psalmy Salomona* daje się zatem w przybliżeniu określić na 2. poł. I w. po Chrystusie.

1. Przekaz tekstu. Najstarszym świadectwem historycznym o istnieniu zbioru „osiemnastu Psalmów Salomona” jest *Kodeks Aleksandryjski* powstały na początku V wieku. Włącza on do greckiego tekstu Biblii Starego i Nowego Testamentu także dwa *Listy Klemensa* oraz *Psalmy Salomona*. Wprawdzie ostatnie karty kodeksu nie zachowały się do naszych czasów, pozostał jednak tytuł *Psalmoi Solomontos*. W okresie VI-XIII w. *Psalmy Salomona* figurują na wielu listach kanonu ksiąg świętych, chociaż nadawano im status niższy niż właściwym księgom natchnionym.

Trudna jest kwestia oryginalnego języka tego zbioru pieśni kościelnych. Uważa się dziś najczęściej, że *Psalmy Salomona* zostały ułożone po hebrajsku u progu ery chrześcijańskiej i wkrótce przetłumaczone na grecki, a następnie na syryjski. Wersję syryjską zwykło się przy tym uważać za przekład z greckiego, choć nowsze badania filologiczne sugerują, że przetłumaczono je wprost z hebrajskiego. Nie zachował się żaden rękopis hebrajski; istnieją natomiast liczne świadectwa wersji greckiej (12 kompletnych rękopisów) oraz cztery fragmentaryczne rękopisy syryjskie (X-XVI wiek).

2. Autorstwo. Tytuł zachowany w rękopisach zgodnie uznaje te psalmy za dzieło Salomona, chociaż jego imię nie pada w tekście. Tradycja ta ma swe źródło zapewne we frazie „syn Dawida” (PsSal 17, 21). Podobnie jak Dawid, także jego syn Salomon cieszył się już w Biblii sławą wielkiego poety (por. 1Krl 5, 12: „Wypowiedział bowiem 3000 przysłów, a pieśni jego było 1005”). Nie wiadomo, czy autorstwo Salomonowe było stwierdzone w tekście hebrajskim, czy dopiero w przekładach. W każdym razie tradycja żydowska i chrześcijańska w oparciu o tekst biblijny przypisuje wielkiemu królowi szereg utworów apokryficznych.

Właściwe autorstwo *Psalmy Salomona* najczęściej przypisywano faryzeuszom¹; dziś jednak teza ta ma już mniej zwolenników. Spośród współczesnych hipotez rozważa się powstanie tych pieśni w różnych kręgach duchowości żydowskiej (*chasideim*, esseńczycy, saduceusze) i chrześcijańskiej, czy wreszcie w jakiejś nieznanej grupie o nastawieniu eschatologicznym. Ostatnio pojawiły się głosy, przypisujące autorstwo *Psalmy Salomona* wspólnocie z Qumran², a to ze względu na liczne podobieństwa z tamtejszą poezją (zwłaszcza *Hodajot* z pierwszej grotty).

Niewątpliwie musiała to być wspólnota pobożnych Żydów, zgorszonych zepsuciem panującym w kręgach świątynnych i faktem, że władza polityczna dopuściła się ataku wojskowego na miasto święte. Aluzje do tych gorszących wydarzeń zawierają tzw. „psalmy historyczne” (PsSal 1-2; 8 i 17). Pozostałe psalmy utrzymane są w stylu bardziej konwencjonalnym i dotyczą głównych tematów teologicznych poruszanych w tamtej epoce (dobro i zło, grzech i zbawienie, występki i odkupienie). Tematyka ich przypomina wątki znane z *Psalmy biblijnych* i z qumrańskiego *Zwoju Hymnów* (1QH).

Autorzy tych utworów określają samych siebie jako „pobożnych” i „sprawiedliwych”. Te dwa główne określenia nie wystarczają jednak, by precyzyjnie ustalić, do jakiej konkretnie grupy należeli autorzy, którzy podobnie jak psalmiści biblijni identyfikują się z *pobożnymi* (*chasideim*) i *sprawiedliwymi* (*caddiqim*) członkami wspólnoty religijnej Izraela.

¹ Por. J. Schüpphaus, *Die Psalmen Salomos: ein Zeugnis Jerusalemer Theologie und Frömmigkeit in der Mitte des vorchristlichen Jahrhunderts*, Arbeiten zur Literatur und Geschichte des hellenistischen Judentums 7, Leiden 1977; W.L. Lane, *Paul's Legacy from Pharisaism: Light from the Psalms of Solomon*, „Concordia Journal” 8 (1982) 130-138.

² Por. J. O'Dell, *The Religious Background of the Psalms of Solomon Re-Evaluated in the Light of the Qumran Texts*, „Revue de Qumran” 3 (1961) 241-257; R.B. Wright, *The Psalms of Solomon, the Pharisees, and the Essenes*, w: *Proceedings International Organization for Septuagint and Cognate Studies*, ed. R.A. Kraft, Missoula 1972, 136-147.

3. Miejsce i środowisko. Jerozolima, miasto ze wszech miar wyjątkowe, jest z pewnością miejscem opisywanym w *Psalmach Salomona*. To właśnie jerozolimska Świątynia doznała profanacji (por. PsSal 1; 8). Napiętnowanie zepsucia warstwy panującej w Jerozolimie (por. PsSal 4) i zapowiedź Bożego błogosławieństwa dla tego miasta (por. PsSal 11) to dalsze świadectwo, że chodzi tu o stolicę jako siedzibę Sanhedrynu (por. PsSal 1; 4; 8; 11). Treść *Psalmów Salomona* wskazuje również na środowisko synagogalne: „zgromadzenia pobożnych” (PsSal 8, 34; 10, 6; 17, 6). Zgromadzenia modlitewne odbywają się poza Świątynią, bez kontekstu ofiarniczego. Miejsce ofiar zajmuje tu modlitwa; oczyszczenie z grzechów dokonuje się poprzez ich wyznanie i pokutę w „synagogach pobożnych”, gdzie składają oni Bogu dziękczynienie (por. PsSal 10, 5-6).

Występowanie w tekście pewnych rubryk, związanych z wykonaniem utworu, nawiązuje do tytułów stosowanych w *Psalterzu* biblijnym. Świadczy to, że hymny te śpiewano w modlitwie synagogalnej bądź też prywatnej. Z czasem dołączono *Psalmy Salomona* do chrześcijańskich kolekcji hymnów liturgicznych, takich jak *Ody Salomona*. Można stąd wnioskować, że *Psalmy Salomona* były śpiewane w liturgii Kościoła syryjskiego.

Pisma apokaliptyczne (Dn, Ap) chętnie korzystają z metaforyki niedostępnej dla ludzi stojących poza wspólnotą wtajemniczonych. *Psalmy Salomona* jednak (inaczej niż *Ody*) otwarcie wzywają do sprzeciwu zarówno wobec zepsucia wewnątrz wspólnoty wiary jak i wobec panowaniu politycznemu obcych w Izraelu. *Psalmy* te musiały być pilnie strzeżone przed wzrokiem niepowołanych. Ich wydanie w ręce niewiernych musiałyby oznaczać albo zaniedbanie ze strony przełożonych wspólnoty, albo też przekonanie o rychłej interwencji Bożej.

4. Mesjasz w *Psalmach Salomona*. W żydowskiej literaturze „miedzytestamentalnej” żywe jest oczekiwanie na przyjście Mesjasza jako wybawcy z ziemskiego ucisku i prześladowań. Ten typ oczekiwań mesjańskich charakteryzował się tęsknotą za odbudową monarchii Dawida, co pozwoli na militarne i polityczne pokonanie władzy okupacyjnej. *Psalmy Salomona* reprezentują taki właśnie obraz Syna Dawida, „Chrystusa Pana”, który poprowadzi pobożnych do walki i ustanowi święte państwo teokratyczne Izraela. Lud diaspory powróci do swej ziemi, a obce narody zostaną poddane temu Mesjaszowi i jego Bogu.

„Syn Dawida” jako tytuł mesjański pojawia się tu tylko raz (PsSal 17, 21) i jest wyraźnym znakiem polemiki z dyktatorską władzą dynastii hasmonejskiej. W czasach Jezusa pojęcia „Syn Dawida” i „Mesjasz” stają się synonimami. Targumy ukazują Mesjasza jako Syna Dawida, który objawi się jako wojownik i najwyższy autorytet królewski.

Oczekiwanie na tego Odkupiciela z rodu Dawida zdradza w *Psalmach Salomona* silne oparcie w prorocत्वach Starego Testamentu, a zwłaszcza w obietnicy danej Dawidowi (por. PsSal 17, 4). „Mesjasz Pan” nie jest tutaj istotą nadprzyrodzoną. Winien jednak być bezgrzeszny i posiadać „lud święty”, który „poprowadzi on w sprawiedliwości”. Mesjasz przyniesie Izraelowi na zawsze „zbawienie Pańskie” (PsSal 12, 6).

Opis panowania tego władcy Dawidowego zostanie przedstawiony dalej (por. PsSal 17, 22-43). Ukaże on, jak Mesjasz „oczyszczy Jeruzalem z pogan, depczących je do zniszczenia” (w. 22) i „zgromadzi lud święty, który poprowadzi ku sprawiedliwości, i będzie sędził pokolenia tego ludu” (w. 26). „On zaś będzie sprawiedliwym królem, pouczonym przez Boga. Za dni jego nie będzie wśród nich nieprawości, gdyż wszyscy będą święci, a ich królem – Mesjasz Pan” (w. 32).

5. Powrót z diaspory i myśl o zmartwychwstaniu. Autorzy *Psalmów Salomona* modlą się: „Zgromadź w miłosierdziu i dobroci rozproszonych Izraela” (PsSal 8, 28); „Ogłoście w Jeruzalem orędzie zwiastuna dobrej nowiny” (PsSal 11, 1). Chrystus Pan bowiem „rozmieści ich (lud żydowski) według pokoleń na ich ziemi” (PsSal 17, 28). Myśl ta fascynuje autora jednego z hymnów: „Stań, Jeruzalem, na wysokości, i zobacz swe dzieci zgromadzone razem ze wschodu i zachodu przez Pana. Z północy przychodzą do radości swego Boga, z najdalszych wysp zgromadził ich Bóg” (PsSal 11, 2-3).

Los pogan nie jest tu jednak odmalowany jednoznacznie. Już u proroków biblijnych poganie mają połączyć się z Izraelem w kulcie jednego Boga (Za 8, 20-23; por. Iz 49, 6; Jr 3, 17). Echo tej myśli spotykamy w *Psalmach Salomona*: „Przybędą narody z krańców ziemi oglądać Jego chwałę” (PsSal 17, 31). Częściej jednak w tych pieśniach losem pogan jest nieuchronna zagłada ku uciesze Izraela: „Zagłada grzesznika jest wieczna” (PsSal 3, 11). „Grzesznicy zginą na zawsze” (PsSal 15, 12). Mesjasz przyjdzie bowiem po to, aby oczyścić Jerozolimę i Świątynię z pogan, z obcych i cudzoziemców (PsSal 17, 22-30). „a grzesznicy zostaną zabrani na zgubę i pamięć o nich zaginie” (PsSal 13, 11).

Ten ostatni psalm ukazuje również możliwość zmartwychwstania; jest to jednak zmartwychwstanie tylko sprawiedliwych: „Pan bowiem oszczędza swych świętych, a ich wykroczenia zmazuje karceniem. Życie bowiem sprawiedliwych jest wieczne, a grzesznicy zostaną zabrani na zgubę” (PsSal 13, 10-11; por. PsSal 2, 31; 3, 12).

6. Echa nowotestamentalne. Oczekiwania na Mesjasza z rodu Dawida, wyrażane w *Psalmach Salomona*, były powszechne w judaizmie Nowego Testamentu. Jezus jednak oczyścił Świątynię nie z pogan, ale dla nich: „Mój dom będzie nazwany domem modlitwy dla wszystkich narodów” (Mk 11, 17; por. Iz 56, 7). Inaczej mówiąc, tekst cytowany przez Jezusa podczas Jego wizyty w Świątyni, dotyczy prawdziwego ludu Nowego Przymierza, obejmując zarazem żydów i pogan.

Tytuł „Pan Mesjasz” łączy po raz pierwszy pojęcia „Mesjasza” i „Pana” w nową konstrukcję, która w Ewangelii św. Łukasza (2, 11) stanie się tytułem Mesjasza. Pisma Nowego Testamentu rozwijają ten tytuł w obraz „Chrystusa Pana”, czyniąc go centralnym tematem chrystologii.

W *Psalmach Salomona* nie pojawia się natomiast inny element charakterystyczny dla Ewangelii: odpuszczenie grzechów. Klasyczny obraz Mesjasza w PsSal 17-18 mówi o jego zwycięstwie nad demonami, o sprawiedliwych rządach, o sędzię nad bezbożnymi, a także o jego sprawiedliwości i bezgrzeszności (por. PsSal 17, 36). Nie wspomina jednak, by mógł on odpuszczać grzechy.

Autor *Psalms Salomona*, który ukazuje króla tryumfującego i politycznie skutecznego (por. PsSal 17, 12; 18, 7), nigdy nie przyjąłby Jezusa; On bowiem nie zamierzał oczyścić Jerozolimy z pogan, ani też poddać ich „pod swe jarzmo” (PsSal 17, 30).

7. Podstawa przekładu. Istnieją już przynajmniej trzy polskie przekłady *Psalms Salomona*³. Wszystkie one jednak opierają się na podręcznym wydaniu Septuaginty⁴. Tymczasem w roku 2007 ukazała się krytyczna edycja greckich *Psalms Salomona*, opracowana przez Roberta B. Wrighta, uwzględniająca także rękopisy syryjskie. Na tej właśnie edycji został oparty niniejszy przekład, uwzględniający częściowo moje wcześniejsze tłumaczenie tekstu (zob. bibliografia).

WYDANIA TEKSTU

- J.R. Harris: Manchester 1909, 1911², *The Odes and Psalms of Solomon*.
- J.R. Harris – A. Mingana: Manchester 1916, 1920², *The Odes and Psalms of Solomon*.
- J.L. Trafton: Atlanta 1985, *The Syriac Version of the Psalms of Solomon. A Critical Evaluation*, Septuagint and Cognate Studies Series 11.
- R.B. Wright: London 2007, *The Psalms of Solomon: A Critical Edition of the Greek Text*, Jewish and Christian Texts in Contexts and Related Studies 1.

PRZEKŁADY NOWOŻYTNE

Angielskie:

- S.P. Brock, Oxford 1984: *The Psalms of Solomon*, w: *The Apocryphal Old Testament*, ed. H.F.D. Sparks, 649-682.
- M. De Jonge, Cambridge 1985: *The Psalms of Solomon*, w: *Outside the Old Testament*, 159-177.
- R.B. Wright, New York 1985: *The Psalms of Solomon*, w: *The Old Testament Pseudepigrapha*, ed. J.H. Charlesworth, vol. 2, 639-670.
- K. Atkinson, Leiden 2003: *Cried to the Lord: A Study of the Psalms of Solomon's Historical Background and Social Setting*.

³ J. Partyka, *Psalmy Salomona*, STV 22 (1984) fasc. 2, 159-180; A. Paciorek, *Psalmy Salomona*, w: *Apokryfy Starego Testamentu*, red. R. Rubinkiewicz, Warszawa 1999, 109-128; R. Popowski, *Księga Psalmów Salomona*, w: *Septuaginta czyli Biblia Starego Testamentu wraz z księgami deuterokanonicznymi i apokryfami*, Warszawa 2013, 1275-1290.

⁴ Ed. A. Rahlfs: *Septuaginta, id est Vetus Testamentum graece iuxta LXX interpretes*, Stuttgart 1935, 2006².

Francuskie:

P. Prigent, Paris 1987: *Psaumes de Salomon*, w: *La Bible: Ecrits Intertestamentaires*, éd. A. Dupont-Sommer – M. Philonenko, 945-952.

Niemieckie:

S. Holm-Nielsen, Gütersloh 1977: *Die Psalmen Salomos*, Jüdische Schriften aus hellenistisch-römischer Zeit 4, Poetische Schriften 2, 51-112.

Polskie:

J. Partyka: STV 22 (1984) fasc. 2, 159-180.

A. Paciorek, Warszawa 1999: *Psalm Salomona*, w: *Apokryfy Starego Testamentu*, red. R. Rubinkiewicz, 109-128.

R. Popowski, Warszawa 2013: *Księga Psalmów Salomona*, w: *Septuaginta czyli Biblia Starego Testamentu wraz z księgami deuterokanonicznymi i apokryfami*, 1275-1290.

BIBLIOGRAFIA

H.L. Jansen, *Die spatjudische Psalmendichtung: ihr Entstehungskreis und ihr „Sitz im Leben“: eine literaturgeschichtlich-soziologische Untersuchung*, Oslo 1937; K.G. Kuhn, *Die älteste Textgestalt der Psalmen Salomos insbesondere auf Grund der syrischen Übersetzung neu untersucht*, Beiträge zur Wissenschaft vom Alten und Neuen Testament Folge 4 Heft 21, Stuttgart 1937; W. Pesch, *Die Abhängigkeit des 11. Salomonischen Psalms vom letzten Kapitel des Buches Baruch*, ZAW 67 (1955) 251-263; J. O'Dell, *The Religious Background of the Psalms of Solomon Re-Evaluated in the Light of the Qumran Texts*, „Revue de Qumran” 3 (1961) 241-257; S. Holm-Nielsen, *Erwägungen zu dem Verhältnis zwischen den Hodajot und den Psalmen Salomos*, w: *Bibel und Qumran Wissenschaft*, ed. S. Wagner, Berlin 1968, 112-131; A.M. Denis, *Les Psaumes de Salomon*, w: *Introduction aux Pseudepigraphes grecs d'Ancien Testament (SVTP I)*, éd. A.M. Denis – M. de Jonge, Leiden 1970, 60-69; W. Baars, *Psalms of Solomon*, w: *The Old Testament in Syriac According to the Peshitta Version*, Part IV Fasc. 6, Leiden 1972; R.B. Wright, *The Psalms of Solomon, the Pharisees, and the Essenes*, w: *Proceedings International Organization for Septuagint and Cognate Studies*, ed. R.A. Kraft, Missoula 1972, 136-147; M. Delcor, *Psaumes de Salomon*, w: *Dictionnaire de la Bible. Supl.*, fasc. 48, Paris 1973, 239-242; J. Schüpphaus, *Die Psalmen Salomos: ein Zeugnis Jerusalem Theologie und Frömmigkeit in der Mitte des vorchristlichen Jahrhunderts*, Arbeiten zur Literatur und Geschichte des hellenistischen Judentums 7, Leiden 1977; A. Suski, *Wprowadzenie do Psalmów Salomona*, STV 17 (1979) 187-244; tenże, *Geneza mesjańskiego tytułu „Syn Dawida” w świetle 17 Psalmu Salomona*, w: *Scrutamini Scripturas* (Fs. S. Łach), Kraków 1980, 129-157; G.W.E. Nickelsburg, *Jewish Literature between the Bible and the Mishnah: A Historical and Literary Introduction*, Philadelphia 1981, 238-247; R. Hann, *The Manuscript History of the Psalms of Solomon*, Septuagint and Cognate Studies Series 13, Chico 1982; W.L. Lane, *Paul's Legacy from Pharisaism: Light from the Psalms of Solomon*,

„Concordia Journal” 8 (1982) 130-138; J.L. Trafton, *The Psalms of Solomon: New Light from the Syriac Version?*, JBL 105 (1986) 227-237; J.J. Collins, *The Kingdom of God in the Apocrypha and Pseudepigrapha: Dan, Sib Or, Enoch, Testament of Moses, Pss Sol, T 12 Patr, Targum Jonathan*, w: *Kingdom of God in 20th-century interpretation*, Peabody 1987, 81-95; M. de Jonge, *The Expectation of the Future in the Psalms of Solomon*, „Neotestamentica” 23 (1989) fasc. 1, 93-117; J.L. Trafton, *Solomon, Psalms of*, w: *The Anchor Bible Dictionary*, ed. D.N. Freedman, VI, New York 1992, 115-117; J. Tromp, *The Sinners and the Lawless in Psalm of Solomon 17*, „Novum Testamentum” 35 (1993) 344-361; J.L. Trafton, *The Psalms of Solomon in Recent Research*, „Journal for the Study of the Pseudepigrapha” 12 (1994) 3-19; A. Tronina, *Psalm Salomona oraz ich echa w pismach Nowego Testamentu* (cz. 1), RT 41 (1994) z. 1, 65-78; tenże, *Psalm Salomona oraz ich echa w pismach Nowego Testamentu* (cz. 2), 42 (1995) z. 1, 45-58; M. Winninge, *Sinners and the Righteous: A Comparative Study of the Psalms of Solomon and Paul's Letters*, Stockholm 1995; K. Atkinson, *Herod the Great, Sosius, and the Siege of Jerusalem (37 BCE) in Psalm of Solomon 17*, „Novum Testamentum” 38 (1996) 313-322; tenże, *Towards a Redating of the Psalms of Solomon: Implications for Understanding the „Sitz im Leben” of an Unknown Jewish Sect*, „Journal for the Study of the Pseudepigrapha” 17 (1998) 95-112; J. Kucharski, *Pole semantyczne rzeczownikowej formy „soteria” w apokryficznych Psalmach Salomona*, w: *Wszystko czynię dla Ewangelii*, red. G. Witaszek i in., Lublin 2000, 205-219; R.A. Werline, *The Psalms of Solomon and the Ideology of Rule*, Society of Biblical Literature Seminar Papers Series 39, Atlanta 2000, 774-795; K. Atkinson, *An Intertextual Study of the Psalms of Solomon*, Lewiston 2001; P. Klimek, „Elpis” w *PsSal 17*, RTWP 1 (2001) 59-61; J.C. Van der Kam, *Psalms of Solomon*, w: *Introduction to Early Judaism*, Grand Rapids 2001, 129-130; K. Atkinson, *I Cried to the Lord: A Study of the Psalms of Solomon's Historical Background and Social Setting*, Leiden 2003; R.B. Wright, *Solomon, Psalms of*, w: *The New Interpreter's Dictionary of the Bible*, vol. 5, ed. K.D. Sakenfeld, Nashville 2009, 327-330; O. Kaiser, *Geschichte und Eschatologie in den Psalmen Salomos*, w: *Gott, Mensch und Geschichte*, Studien zum Verständnis des Menschen und seiner Geschichte in der klassischen, biblischen und nachbiblischen Literatur, Berlin 2010, 80-129; F. Albrecht, *Zur Notwendigkeit einer Neuedition der Psalmen Salomos*, w: *Die Septuaginta – Text, Wirkung, Rezeption: 4. Internationale Fachtagung veranstaltet von Septuaginta Deutsch (LXX.D), Wuppertal 19.-22. Juli 2012*, hrsg. W. Kraus – S. Kreuzer in Verb. m. M. Meiser – M. Sigismund, Wissenschaftliche Untersuchungen zum Neuen Testament 325, Tübingen 2012, 110-123; H.D. Zacharias, *The Son of David in Psalms of Solomon 17*, w: „Non-canonical” *Religious Texts in Early Judaism and Early Christianity*, ed. J.H. Charlesworth – L. McDonald, Jewish and Christian Texts in Context and Related Studies 14, London 2012, 73-87; P. Pouchelle, *Les Astres Errants: L'utilisation des Écritures dans la finale du dernier Psaume de Salomon (Ps. Sal. 18, 10-12)*, w: *Old Testament Pseudepigrapha and the Scriptures*, ed. E. Tigchelaar, Bibliotheca Ephemeridum Theologicarum Lovaniensium 270, Leuven 2014, 158-172; K. Atkinson, *Responses*, w: *The Psalms of Solomon: Language, History, Theology*, ed. E. Bons

– P. Pouchelle, *Early Judaism and Its Literature* 40, Atlanta 2015, 175-192; S. Behnke, *Die Rede vom Schlaf in den Psalmen Salomos und ihr traditionsgeschichtlicher Hintergrund*, w: *The Psalms of Solomon: Language, History, Theology*, ed. E. Bons – P. Pouchelle, *Early Judaism and Its Literature* 40, Atlanta 2015, 97-114; E. Bons, *Philosophical Vocabulary in the Psalms of Solomon: The Case of Ps. Sol. 9:4*, w: *The Psalms of Solomon: Language, History, Theology*, ed. E. Bons – P. Pouchelle, *Early Judaism and Its Literature* 40, Atlanta 2015, 49-58; B. Eckhardt, *The Psalms of Solomon as a Historical Source for the Late Hasmonean Period*, w: *The Psalms of Solomon: Language, History, Theology*, *Early Judaism and Its Literature* 40, Atlanta 2015, 7-30; B. Embry, *Some Thoughts on and Implications from Genre Categorization in the Psalms of Solomon*, w: *The Psalms of Solomon: Language, History, Theology*, ed. E. Bons – P. Pouchelle, *Early Judaism and Its Literature* 40, Atlanta 2015, 59-78; J. Joosten, *Reflections on the Original Language of the Psalms of Solomon*, w: *The Psalms of Solomon: Language, History, Theology*, ed. E. Bons – P. Pouchelle, *Early Judaism and Its Literature* 40, Atlanta 2015, 31-48; J.L. Trafton, *What Would David Do? Messianic Expectation and Surprise in Ps. Sol. 17*, w: *The Psalms of Solomon: Language, History, Theology*, ed. E. Bons – P. Pouchelle, *Early Judaism and Its Literature* 40, Atlanta 2015, 155-174; R.A. Werline, *The Formation of the Pious Person in the Psalms of Solomon*, w: *The Psalms of Solomon: Language, History, Theology*, ed. E. Bons – P. Pouchelle, *Early Judaism and Its Literature* 40, Atlanta 2015, 133-154.

PRZEKŁAD*

I. Psalm⁵ Salomona

1. Wołałam⁶ do Pana, gdy byłam krańcowo⁷ udręczona,
do Boga mego, gdy (mnie) napadali grzesznicy.
2. Nagle usłyszałam okrzyk wojenny przed sobą.
[Rzekłam:] „Wysłucha mnie, bo pełna jestem sprawiedliwości⁸!”
3. Pomyślałam w sercu⁹, że pełna jestem sprawiedliwości,
Bo dobrze mi się wiedzie i liczne mam dzieci¹⁰.

* Przekładu dokonano z wydania przygotowanego przez Roberta B. Wrighta: *The Psalms of Solomon: A Critical Edition of the Greek Text*, Jewish and Christian Texts in Contexts and Related Studies 1, London 2007.

⁵ Tak kodeks A, najstarszy świadek tekstu. PsSal 1 nie ma więc własnego tytułu, lecz tytuł całego zbioru.

⁶ Podmiotem jest uosobiona Jerozolima.

⁷ Greckie εις τέλος niektórzy traktują jako rubrykę liturgiczną. W LXX jednak formuła ta brzmi εις το τέλος. Lepiej widzieć tu wyraz intensyfikacji, jak w 2Krn 12, 12; 1Tes 2, 16 i PsSal 2, 5.

⁸ Δικαιοσύνη ma tu sens prawości moralnej, wierności Bogu.

⁹ W mentalności semickiej serce jest zarazem siedzibą myśli jak i emocji.

¹⁰ Chodzi o mieszkańców Jerozolimy. Według Tory liczna rodzina jest nagrodą za posłuszeństwo Bogu (por. Pwt 7, 12-13). Zob. Iz 54, 1.

4. Ich bogactwo rozciągało się po całej ziemi,
A chwała ich – aż po krańce świata.
5. Aż do gwiazd zostali wywyższeni¹¹;
mówili, że nigdy nie upadną.
6. Bogactwa pomnożyły ich zuchwałość
i nie uznali Boga¹².
7. Ich grzechy były (ukryte) w mrokach,
a ja nie wiedziałam¹³.
8. Nieprawości ich stały się liczniejsze niż dawnych pogan¹⁴;
zupełnie zbeczczyli świątynię Pana¹⁵.

II. Psalm dla Salomona. Nad Jeruzalem¹⁶

1. Pyszniąc się, grzesznik¹⁷ taranem¹⁸
zburzył warowne mury¹⁹, a Tyś nie przeszkodził!²⁰
2. Paganie (czcący bogów) obcych przystąpili do Twego ołtarza²¹,
w swej pysze deptali go butami.
3. Bo sami synowie Jeruzalem splugawili świątynię Pana²²,
ich nieprawości profanowały dary (składane) Bogu²³.
4. Dlatego powiedział (On): „Usuńcie je daleko ode Mnie,
(bo) nie mam w nich upodobania!²⁴”

¹¹ Wyraz pychy; por. Iz 14, 13; Jr 51, 9; Dn 8, 10; Mt 11, 23.

¹² Dosł. *nie złożyli darów (Bogu)*; por. Ps 28(29), 1-2; 95(96), 7-8. Syr.: *nie zrozumieli*.

¹³ Por. PsSal 4, 5; 8, 9. Sprawiedliwi przez długi czas nie zdawali sobie sprawy z intencji władców hasmonejskich i stronnictwa saduceuszy.

¹⁴ Może to być aluzja do wcześniejszych najazdów pogańskich, zwłaszcza Antiocha IV.

¹⁵ Por. PsSal 2, 3; 8, 12. Chodzi tu o ofiary składane w sanktuarium (por. Kpł 19, 8) czy ogólnie o czystość świątyni (por. Ez 5, 11; 23, 38). Syr.: *ich sanktuarium* (hajkleh).

¹⁶ Autor używa stale hebrajskiej nazwy Jeruzalem w opozycji do hellenistycznej Hierosolyma. Zob. K. Mielcarek, *Jerusalem – Hierosolyma*, Studia Biblica Lublinensia II, Lublin 2008.

¹⁷ Chodzi o Pompejusza; por. Josephus Flavius, *Antiquitates Judaicae* XIV 4, 4; tenże, *Bellum Judaicum* I 7, 3-4; Tacitus, *Historiae* V 9. Pisma eschatologiczne unikają używania imion najeźdźców (por. 2Tes 2, 3-4; 1J 2, 18).

¹⁸ Pompejusz sprowadził maszyny oblężnicze z Tyru; por. Josephus Flavius, *Antiquitates Judaicae* XIV 4, 2). Syr. czyta inaczej: *w dzień święteczny*.

¹⁹ Mury broniące terenu świątyni. Pompejusz wszedł do miasta trzy miesiące wcześniej, nie napotykając oporu (por. PsSal 8, 16-18).

²⁰ Por. 4Ezd 3, 8. 29-30.

²¹ Por. Iz 63, 18; Ps 79, 1; Lm 1, 10.

²² Chodzi o kapłanów, zwłaszcza wysokiej rangi; por. PsSal 1, 8.

²³ Fraza użyta w LXX Kpł 21,6 jako przekład hbr. *pokarm Boga*.

²⁴ Dosł. *nie są odpowiednie*.

5. Wspaniały przepych (świętyni)²⁵
w oczach Boga zamienił się w nicość;
został zupełnie pozbawiony chwały.
6. Synowie i córki (Jeruzalem) w ciężkiej niewoli,
ich karki napiętnowano jako znak dla pogan²⁶.
7. Postąpił z nimi według ich grzechów;
wydał ich w ręce ciemężycieli.
8. Bez miłosierdzia odwrócił od nich oblicze,
od młodych i starych razem²⁷ z ich dziećmi,
bo zło czynili wspólnie, nie będąc posłuszni.
9. Zachmurzyło się niebo i ziemia nimi wzgardziła,
bo nikt na niej nie postąpił tak, jak oni postąpili.
10. I uznała ziemia, że Twoje sądy
wszystkie są sprawiedliwe, o Boże²⁸.
11. Synów Jeruzalem wystawiono na szyderstwo²⁹
z powodu cudzołóstw tam popełnianych:
każdy z przechodniów mógł tam jawnie wstępować³⁰.
12. (Poganie) szydziłi z ich nieprawości, jakich się dopuszczali;
wytykali publicznie ich występki³¹.
13. Córki Jeruzalem uznałeś za nieczyste,
gdyż same kałały się mieszanymi związkami³².
14. Serce moje i wnętrzości³³
cierpią z tego powodu.
15. Przyznaję Ci rację³⁴, Boże³⁵, w szczerości serca,
gdyż sądy Twe, Boże, są słuszne!
16. Odpląciłeś bowiem grzesznikom według ich czynów
i według ich grzechów, tak bardzo ciężkich.

²⁵ Dosłownie *Piękno Jego chwały* (jak w Iz 60, 7) może też oznaczać ozdoby Przybytku (por. Iz 6, 1), albo teofanię w świątyni (por. Ez 1, 28; 10, 18).

²⁶ Niewolnikom wypalano piętno na czole lub na ręce (por. 3Mch 2, 29), rzadziej na karku (por. *Oracula Sibyllina* 8, 244). Syr.: *jarzmo pogańskie nałożono na ich kark*.

²⁷ Idiom powtórzony w następnym stychu; por. PsSal 11, 2; Iz 66, 8; Ps 88(89), 35; 1Tes 2, 18.

²⁸ Por. PsSal 2, 15; 5, 3; 8, 7-8; 9, 5; 17, 10.

²⁹ Podmiotem są tu poganie, a według części rękopisów sam Bóg.

³⁰ Por. Ez 23, 44; Lb 25, 4.

³¹ Por. PsSal 8, 8.

³² Por. Kpł 20, 10-12. Kazirodztwo praktykowane w dynastii hasmonejskiej.

³³ Dosł. łono moje i wnętrzości; por. Iz 16, 11; Jr 4, 19; Lm 1, 20.

³⁴ Temat „usprawiedliwienia” Boga pojawia się często w PsSal (3, 5; 4, 8. 26; 9, 2). Por. Ps 51, 4; 119, 7; Lm 1, 18; Łk 7, 29.

³⁵ Syr.: *Panie* (Marja’).

17. Wyjawiliś ich grzechy, aby się okazały Twoje wyroki;
pamięć o nich wymazałeś z ziemi.
18. Bóg jest sędzią sprawiedliwym
i nie ma względu na osobę³⁶.
19. Poganie bowiem znieważyli Jeruzalem, deptając ją;
jej piękno stracił³⁷ z tronu chwały.
20. Przywdziała wór żałobny zamiast wspaniałej szaty,
zamiast korony – sznurem przepasała głowę³⁸.
21. Utraciła diadem chwały, którym ozdobił ją Bóg³⁹;
jej ozdoba w pogardzie rzucona jest na ziemię.

22. Gdy to ujrzałem, zaniósłem prośbę do Boga, mówiąc:
„Wystarczy, Panie, że zaciążyła Twa ręka nad Jeruzalem⁴⁰
przez sprowadzenie pogan!
23. Bo nie przestają szydzić w swym zapalczywym gniewie
i nie ustaną, jeśli Ty, Panie, nie uśmierzysz ich gniewu.
24. Bo nie z gorliwości to uczynili, lecz z zawiści,
aby przez rabunek wylać na nas swój gniew⁴¹.
25. Nie zwlekaj, Boże, aby na ich głowy sprowadzić odpłatę,
aby pychę smoka⁴² obrócić w niesławę!⁴³
26. I niezwłocznie Bóg mi pokazał jego pychę
zdruzgotaną na górach Egiptu, unicestwioną na ziemi i morzu⁴⁴.
27. Ciało jego unosiło się na falach w wielkim pohańbieniu⁴⁵;
nie miał go kto pogrzebać, bo wydał go (Bóg) na niesławę.
28. Nie pomyślał on, że jest (tylko) człowiekiem,
nie pomyślał o rzeczach przyszłych⁴⁶.
29. Mówił: Będę panem ziemi i morza,
a nie uznał, że to Bóg jest wielki⁴⁷, potężny w swej ogromnej sile.

³⁶ Por. Pwt 10, 17.

³⁷ Pompejusz ze swym wojskiem. Syr.: *zostało strącone*.

³⁸ Jeńców prowadzono na sznurze. Por. Iz 3, 24; Lm 2, 10; 5, 16.

³⁹ Por. Iz 61, 10; 62, 1-3.

⁴⁰ Syr.: *nad Izraelem*.

⁴¹ Por. Iz 10, 5-7. Aluzja do Pompejusza; por. Cassius Dio, *Historia romana* 42; Plutarchus, *Vitae Parallelae: Pompeius* 79-81.

⁴² Smok jest często obrazem Egiptu (por. Ps 74, 14; Ez 29, 3). Aluzja do śmierci Pompejusza w Egipcie.

⁴³ Tekst grecki niejasny; por. Oz 4, 7.

⁴⁴ Szczegóły te pokrywają się z opisem śmierci Pompejusza u Plutarcha; por. też Cassius Dio, *Historia romana* 42, 5.

⁴⁵ Gr. ὄβρις oznacza zarówno pychę, jak i pohańbienie. Syr.: *pogarda* (ca'ra').

⁴⁶ Syr. dodaje: *wielki, silny i potężny*.

⁴⁷ Syr.: *Pan jest Bogiem*.

30. On sam jest Królem na niebiosach⁴⁸
i Sędzią królów i władców⁴⁹.
31. On mnie prowadzi do chwały⁵⁰,
a śpiących pyszałków strąca w wieczną zagładę, gdyż Go nie uznali.
32. A teraz zobaczcie, władcy ziemi, sąd Pański⁵¹,
bo On jest wielkim Królem i sędzi sprawiedliwie wszystko pod niebem.
33. Błogosławcie Boga⁵² wy, którzy znacie bojaźń Pańską,
bo tym, co się Go boją, Pan okaże na sądzie swoje miłosierdzie,
34. Gdy oddzieli sprawiedliwego od grzesznika,
by odplacić grzesznikom na wieki według ich uczynków.
35. Wybawi miłosiernie sprawiedliwego od ucisku grzesznika
i odplaci grzesznikowi za to, co uczynił sprawiedliwemu.
36. Bowiem dobry⁵³ jest Pan dla tych, co wzywają Go wytrwale;
okazuje miłosierdzie swoim świętym,
aby na wieki trwali przy Nim pełni mocy.
37. Błogosławiony Pan na wieki pośród swoich świętych!

III. Psalm dla Salomona o sprawiedliwych

1. Czemu śpisz, duszo⁵⁴, a nie błogosławisz Pana?
Pieśń nową śpiewajcie⁵⁵ Bogu, bo godzien jest chwały!
2. Śpiewaj i czuwaj przy Nim wytrwale,
bo pieśń z dobrego serca⁵⁶ dobra jest dla Boga.
3. Sprawiedliwi zawsze pamiętają o Panu⁵⁷,
gdy ślawią i uznają za słuszne sądy Pańskie⁵⁸.

⁴⁸ Syr. dodaje: *na ziemi*.

⁴⁹ Syr.: *królestw i książąt*.

⁵⁰ Por. 1Sm 2, 7-9; Ps 112(113), 7.

⁵¹ Por. Ps 2, 10.

⁵² Syr.: *Pana*.

⁵³ Por. PsSal 9, 6. Fraza ta dowodzi, że *Psalmy Salomona* nie uległy chrystianizacji; kopi-ści średniowieczni bowiem łatwo mogli zmienić frazę *χρηστὸς ὁ κύριος*, „dobry jest Pan” na: „Chrystus Pan”.

⁵⁴ Syr.: *duszo moja*.

⁵⁵ Liczba mnoga nawiązuje tu zapewne do formuły częstej w Starym Testamencie (por. Ps 33, 3; 40, 4; 96, 1; 98, 1; 144, 9; 149, 1; Iz 42, 10; Jdt 16, 13); wzywa ona zgromadzenie Izraela do wielbienia Boga. Zob. PsSal 15, 3.

⁵⁶ Część rękopisów: *z całego serca*; por. Pwt 6, 5.

⁵⁷ Por. Ps 63, 6; 71, 16; Iz 58, 1; 62, 6.

⁵⁸ Teodycea jest głównym motywem tych utworów (por. PsSal 2, 10. 15; 4, 8; 5, 1; 8, 7-8. 23. 34; 9, 5; 10, 5; 17, 10).

4. Sprawiedliwy nie lekceważy karania Pana;
z upodobaniem zawsze trwa przy Panu⁵⁹.
5. Gdy potknie się sprawiedliwy, uzna sprawiedliwość Pańską,
gdy upadnie, wygląda pomocy od Boga,
wypatruje, skąd nadejdzie mu wybawienie⁶⁰.
6. Ufność⁶¹ sprawiedliwych (oparta jest) na Bogu, ich wybawcy;
w domu sprawiedliwego grzech nie spoczywa na grzechu⁶².
7. Sprawiedliwy ustawicznie czuwa nad swym domem,
aby (w porę) usunąć nawet nieумыślne uchybienie⁶³.
8. Nieświadome winy wynagradza on postem i duchową skruchą,
a Pan oczyszcza każdego człowieka pobożnego⁶⁴ wraz z jego domem⁶⁵.
9. Gdy grzesznik się potknie, przeklina własne życie,
dzień swych narodzin i bóle porodowe matki⁶⁶.
10. Dodaje w swym życiu grzech do grzechu;
Upada tak nieszczęśliwie, że już się nie podniesie⁶⁷.
11. Zagłada grzesznika jest wieczna⁶⁸:
nie będzie wspomniany przy nawiedzeniu sprawiedliwych⁶⁹.
12. Taki jest wieczny los⁷⁰ grzeszników,
a bojący się Pana powstaną do życia wiecznego⁷¹:
żyć będą w światłości Pana, która nigdy nie zgaśnie⁷².

⁵⁹ Obraz zaczerpnięty z pedagogiki biblijnej; por. Prz 3, 1-12.

⁶⁰ Por. Ps 121, 1; 123, 1.

⁶¹ Gr. termin ἀλήθεια, „prawda”, i syr. *szrira*’ to mechaniczny przekład hebr. *emet*, który tu oznacza raczej ufność, niezawodność, wierność.

⁶² Por. Iz 30, 1.

⁶³ Por. Hi 1; Ps 35, 13.

⁶⁴ Gr. ὁσιος jest przekładem hebr. *chasid*, skąd wywodzi się nazwa stronnictwa wiernego Prawu (*chasidim*, 1Mch 2, 42).

⁶⁵ *Dom* (οἶκος) oznacza tu domowników, łącznie z kobietami i dziećmi; por. Mt 13, 52; J 4, 53; Dz 16, 15; 17, 34.

⁶⁶ Por. Hi 3, 3-4; Ps 35, 13.

⁶⁷ Aluzja do przekonania, że grzech ciężki uniemożliwia udział w zmartwychwstaniu (ἀνάστασις).

⁶⁸ Por. PsSal 2, 31; 14, 9; 15, 10. 12-13.

⁶⁹ Por. Mdr 3, 7. 13; 14, 11; Jr 50, 31; Łk 19, 44; 1P 2, 12.

⁷⁰ Gr. ἡ μερίς (hebr. *cheleq*) oznacza przeznaczenie (por. Ps 49, 13; 81, 15; PsSal 4, 14; 5, 4; 14, 9).

⁷¹ Por. Dn 12, 2; 2Mch 7, 9; Hi 33, 29-30; PsSal 13, 11; 14, 10.

⁷² Syr. dodaje na końcu: *Alleluja*.

IV. Rozważanie⁷³ Salomona o obłudnikach⁷⁴

1. Czemu zasiadasz, nikczemniku, w zgromadzeniu świętych⁷⁵,
gdy serce twoje dalekie jest od Pana,
a swymi grzechami pobudzasz do gniewu Boga Izraela?
2. Przewyższa wszystkich w słowach i gestach,
surowy w słowach, wydaje wyroki na grzeszników⁷⁶ w sądzie.
3. Rękę podnosi jako pierwszy, gorliwy w potępianiu innych,
lecz sam jest winien licznych grzechów i przewrotności⁷⁷.
4. Oczy jego (zwrócone) na każdą kobietę bez różnicy⁷⁸,
język jego kłamliwy podczas przysięgi⁷⁹.
5. Nocą i potajemnie grzeszy, by go nie widziano;
oczyma swymi kusi każdą kobietę do złego;
skwapliwie wchodzi do każdego domu, udając niewinnego.
6. Niech Bóg wypłeni żyjących obłudnie spośród pobożnych;
Niechaj ich ciało ulegnie zniszczeniu, a życie będzie nędzne.
7. Niech Bóg ujawni czyny ludzi obłudnych,
niech ich uczynki będą wyśmiane i wyszydzone.
8. Niech pobożni sławią słuszne wyroki swego Boga,
gdy usunięci będą grzesznicy spośród sprawiedliwych
i każdy obłudnik, który przewrotnie wykląda Prawo.
9. Ich oczy wpatrują się w dom człowieka statecznego,
aby jak wąż zatruć mądrość⁸⁰ drugiego przewrotną mową.
10. Zwodnicze jego słowa służą spełnianiu niegodziwej żądy;
nie spocznie, aż uda się mu zagarnąć (cudze) jakby rzecz niczyją⁸¹.
11. I spustoszy dom z powodu przewrotnej żądy;
kusi słowami: „Nikt nie widzi, by osądził!”

⁷³ Część rękopisów: *Mądrość* albo *Psalm*.

⁷⁴ Gr. termin ἄνθρωποι ἀπέσκοι odnosi się do zwierzchników politycznych i religijnych, którzy szukali aprobaty publicznej kosztem wierności Prawu.

⁷⁵ Inwektywa wzorowana na Ps 51(52), 1-9. *Zgromadzenie święte* w I w. prz. Chr. oznacza Wielki Sanhedryn w Jerozolimie, w odróżnieniu od sanhedrynów lokalnych.

⁷⁶ Józef Flawiusz (*Antiquitates Judaicae* XIII 10, 6; XX 9, 1) przeciwstawia surowe wyroki saduceuszy łagodnym sądom faryzejskim. Niektórzy widzą tu aluzję do Arystobula II; por. tamże XIV 2; XV 5.

⁷⁷ Dosł. mowa o braku krytycyzmu względem siebie.

⁷⁸ Syr.: *bezwstydnie*.

⁷⁹ Dosł. *gdy zawiera umowę pod przysięgą*.

⁸⁰ Możliwa aluzja do sceny rajskiej (por. Rdz 3), w której szatan usiłuje poróżnić pierwszych rodziców.

⁸¹ Gr. ἐν ὀφθαλίᾳ (dosł. *w sieroctwie*); syr.: *w śmierci*.

12. A gdy już nasyci swą przewrotność w jednym (domu)⁸²,
zwraca oczy ku drugiemu domowi,
aby go zniszczyć zwodniczymi⁸³ słowami.
13. Jego dusza nie może się tym wszystkim nasycić, jak Otchłań⁸⁴.
14. Panie, niech jego los będzie u Ciebie w pogardzie,
zejście jego w męczarni, a wejście – w przekleństwie!⁸⁵
15. Panie, niech jego życie⁸⁶ (mija) w cierpieniu, nędzy i bezsilności,
sen jego pośród zgryzot, a przebudzenie – w zgryzocie!
16. Niech sen odejdzie nocą z jego powiek⁸⁷,
niech wszystkim dziełom rąk jego towarzyszy niesława!
17. Niech do swego domu wraca z pustymi rękami,
niech brakuje w jego domu wszystkiego, czym mógłby się nasycić!
18. Niech starość jego będzie samotna i bezdzietna do śmierci!⁸⁸
19. Ciała obłudnych niech rozszarpią dzikie bestie,
a kości występnych niech leżą w pohańbieniu na słońcu!⁸⁹
20. Niech kruki wydziobią oczy obłudnikom⁹⁰,
bo domy wielu ludzi haniebnie pustoszyli i rabowali pożądliwie.
21. Nie pamiętali o Bogu
i przy tym wszystkim nie mieli bojaźni Bożej.
Rozdrażnili Boga i do gniewu Go pobudzili.
22. Niech więc wytraci ich z tej ziemi,
bo dusze niewinnych zwiedli swą obłudą!⁹¹
23. Błogosławieni, którzy w swej niewinności boją się Pana:
Pan ich ocali od ludzi podstępnych i grzesznych,
Wyrwie ich z każdej zasadzki występnego⁹².

⁸² Syr.: w tej nieprawości.

⁸³ Dosł. *skrzydlatymi*.

⁸⁴ Gr. ὠθης, syr. *Szeol*. Por. Iz 5, 14; 14, 9; 15, 10; 16, 12; Prz 27, 20.

⁸⁵ Por. Ps 68(69), 23-29; 108(109), 6-15.

⁸⁶ Dosł. *częstka, los* (μερίς).

⁸⁷ Dosł. *skroni*.

⁸⁸ Dosł. *do zabrania*. Słowo ἀνάληψις nie pojawia się w LXX, a w NT tylko raz (Łk 9, 51).

Syr.: *i niech żadne z jego dzieci nie zbliży się do niego*.

⁸⁹ Por. Pwt 28, 26; Jr 7, 33; 8, 1-2; Ez 6, 5; 29, 5; 39, 17.

⁹⁰ Por. Prz 30, 17.

⁹¹ Tak za Syr.

⁹² Por. Ps 140(141), 9; 2Tm 3, 11.

24. Niech Bóg wytraci tych, którzy w swej pysze czynią wszelką nieprawość,
bo Bóg nasz jest wielkim Sędzią
i potężnym Panem w (swej) sprawiedliwości⁹³.
25. Niech Twe miłosierdzie, Panie,
(będzie) nad wszystkimi, którzy Cię miłują!⁹⁴

V. Psalm dla Salomona

1. Panie, Boże, będę z radością śpiewał Twemu imieniu
pośród tych, którzy uznają Twe wyroki za słuszne⁹⁵.
2. Tyś bowiem dobry i miłosierny, Tyś jest ucieczką biednego⁹⁶;
nie milcz, gdy wołam do Ciebie⁹⁷.
3. Nikt bowiem nie odbierze łupu mocarzowi⁹⁸;
któż może wziąć z tego, co stworzyłeś, jeśli Ty mu nie dasz?
4. Bo człowiek wraz ze swym losem (jest) na wadze u Ciebie⁹⁹,
nie może on nic dodać do Twego wyroku, o Boże!
5. W ucisku naszym przyzywany Twej pomocy;
nie odrzucaj naszej modlitwy¹⁰⁰, bo Tyś jest naszym Bogiem!
6. Niech ręka Twoja nie ciąży nad nami¹⁰¹,
byśmy w udręce¹⁰² nie zgrzeszyli.
7. A jeśli nas nie odwiedzisz (od błędu), sami nie damy rady¹⁰³,
lecz musimy wrócić do Ciebie!
8. Jeśli będę głodny, zawołam do Ciebie,
a Ty mi udzielisz (pokarmu)¹⁰⁴.
9. Ty żywisz ptaki i ryby,
zsyłasz deszcz na pustkowia, aby zieleń wydały.
10. Zapewniasz pokarm wszystkim stworzeniom na stepie;
jeśli są głodne, ku Tobie podnoszą głowy¹⁰⁵.

⁹³ Por. PsSal 2, 10, 18; 5, 1; 9, 2, 5; 10, 5.

⁹⁴ Por. PsSal 6, 6; 10, 3; 14, 1; Rz 8, 28; Ef 6, 24.

⁹⁵ Por. PsSal 2, 10; 3, 3; 4, 8; 8, 34.

⁹⁶ Por. PsSal 7, 5; 10, 6-7; 15, 1; 18, 2. Zwrot częsty w Psalmach Dawida.

⁹⁷ Por. Ps 27(28), 1; 34(35), 22; 38(39), 13; 108(109), 1.

⁹⁸ Por. Iz 49, 24; Mk 3, 27.

⁹⁹ Por. Ps 61(62), 10; Hi 31, 6; J 3, 27.

¹⁰⁰ Por. Ps 21(22), 25; 54(55), 2.

¹⁰¹ Por. PsSal 2, 22; Hi 2, 5.

¹⁰² Dośł. z konieczności (δὲ ἀνάγκη); syr.: *pod przymusem*.

¹⁰³ Syr.: *będziemy odrzućeni od Ciebie*. Por. Ps 79(80), 8, 15, 19.

¹⁰⁴ Por. Ps 106(107), 5-6.

¹⁰⁵ Por. Ps 144(145), 5-6; 146(147), 8-9; Hi 38, 25; Mt 6, 26.

11. Ty żywisz królów, rządców i (całe) narody, o Boże;
któż jest nadzieją żebraka i nędzarza, jeśli nie Ty, Panie?
12. Ty ich wysłuchasz, bo któż prócz Ciebie jest dobry i łagodny?
Ty radujesz¹⁰⁶ duszę uniżoną, gdy otwierasz miłosierną swą rękę¹⁰⁷.
13. Dobroć ludzka jest skąpa i spóźniona¹⁰⁸;
jeśli ktoś daje ponownie bez narzekania, to dziwne!
14. Twoje zaś dary są pełne dobroci i szczodre;
kto złożył nadzieję w Tobie, nie będzie skąpił darów!¹⁰⁹
15. Panie, miłosierdzie Twe i dobroć (ogarniają) całą ziemię!
16. Szczęśliwy ten, o kim Bóg¹¹⁰ pamięta na miarę (jego) potrzeb,
bo jeśli człowiek ma za dużo, zaczyna grzeszyć!¹¹¹
17. Wystarczy umiar (złączony) ze sprawiedliwością;
Wtedy błogosławieństwo Pana (zapewnia) sprawiedliwy dostatek.
18. Niech się radują dobrami bojący się Pana:
dobroć Twoja nad Izraelem (objawi się), gdy zakrólujesz.
19. Błogosławiony majestat Pana, bo On jest naszym Królem!¹¹²

VI. O ufności. Dla Salomona

1. Szczęśliwy człowiek, którego serce gotowe jest wzywać imienia Pana;
jeśli pamięta on o imieniu Pana, zostanie ocalony.
2. Jego drogi są prostowane przez Pana;
dzieła rąk jego są strzeżone przez Pana¹¹³, Boga jego.
3. Senne koszmary nie będą nękać jego duszy,
nie ulęknie się przeprawy przez rzeki ani nawałnic morskich.
4. Powstając ze snu uwielbi imię Pana,
spokojnym sercem śpiewać będzie imieniu swego Boga¹¹⁴.
5. Modli się do Pana za cały swój dom;
Pan wysłuchuje błagań każdego, kto (żyje) bojaźnią Bożą¹¹⁵.

¹⁰⁶ Syr.: *nasycasz*.

¹⁰⁷ Por. Ps 85(86), 1-6; 144(145), 16.

¹⁰⁸ Syr.: *dziś i nazajutrz*.

¹⁰⁹ Poprawiono wg syr.

¹¹⁰ Syr. *Pan*.

¹¹¹ Por. Prz 16, 8; 30, 8.

¹¹² Por. PsSal 17, 1. 46.

¹¹³ Syr. *pomija Pana*.

¹¹⁴ Syr.: *Pana*.

¹¹⁵ Syr.: *kto boi się Jego*. Por. Hi 1, 5.

6. Pan spełnia każdą prośbę duszy, która Mu zaufała.
Błogosławiony Pan, który okazuje miłosierdzie miłującym Go szczerze!¹¹⁶

VII. Dla Salomona. O powrocie¹¹⁷

1. Nie oddalaj od nas, Boże, Twojego namiotu¹¹⁸,
aby nas nie przemogli ci, którzy nas niesłusznie nienawidzą¹¹⁹.
2. Tyś ich odrzucił, o Boże;
Niechaj ich stopa nie depcze Twego świętego dziedzictwa¹²⁰.
3. Ty sam nas chłostaj według swej woli¹²¹,
lecz nie wydawaj (nas) poganom!
4. Jeśli nawet zechcesz zesłać na nas śmierć¹²²,
to sam wydaj jej rozkaz co do nas!
5. Bo Ty jesteś miłosierny
i nie chcesz nas doszczętnie wygubić w swym gniewie.
6. Dopóki Twe imię ma swój namiot pośród nas,
doznajemy miłosierdzia, a poganie nas nie przemogą.
7. Bo Tyś jest naszym obrońcą¹²³:
będziemy Cię wzywać, a Ty nas wysłuchasz.
8. Ty zawsze okażesz litość ludowi¹²⁴ Izraela
i nie odrzucisz (go).
9. Pod Twoim jarzmem jesteśmy na wieki¹²⁵
i pod biczem Twej chłosty¹²⁶.
10. Poprowadzisz nas, gdy przyjdzie czas Twej pomocy,
gdy się zmiłujesz nad domem Jakuba¹²⁷ w dniu, który obiecałeś!¹²⁸

¹¹⁶ Por. PsSal 4, 24; 10, 3; 14, 1.

¹¹⁷ Tytuł psalmu zapowiada odnowę ludu pod Bożą opieką (por. PsSal 16, 11).

¹¹⁸ Aluzja do świątyni.

¹¹⁹ Por. PsSal 1, 1; 9, 8; 17, 5.

¹²⁰ Por. PsSal 2, 2; 8, 12; 17, 22.

¹²¹ Por. PsSal 8, 26; 16, 11; 18, 7.

¹²² Nawiązanie do dziesiątej plagi Wyjścia (por. Wj 11, 4-8), z której ocaleni sprawiedliwi.

¹²³ Syr.: *naszą mocą*.

¹²⁴ Dośł. *rodowi*; syr.: *nasieniu*.

¹²⁵ Jarzmo Tory można rozumieć jako obowiązek względem Boga, podejmowany dobrowolnie przez pobożnych.

¹²⁶ Por. PsSal 10, 2.

¹²⁷ Por. PsSal 15, 1.

¹²⁸ Syr.: *przygotowanym*.

VIII. Dla Salomona. Ku zwycięstwu¹²⁹

1. Moje ucho usłyszało krzyk ucisku i odgłos wojny,
dźwięk trąby¹³⁰, wzywający do zabijania i niszczenia.
2. Wrzawę ludu mnogiego jakby gwałtownego wichru,
jakby strasznej pożogi idącej po stepie¹³¹.
3. Pomyślałem w swym sercu: „Czy to już sąd Boży?”¹³²
4. Głos usłyszałem (zwrócony) ku Jeruzalem, miastu świątyni¹³³,
zadrżały biodra moje¹³⁴ na tę wieść.
5. Ugięły się moje kolana¹³⁵, serce moje się przelekło,
kości moje zwiotczały niby liny.
6. Rzekłem: „Sprawiedliwie ich drogi zmierzają ku nam!”¹³⁶
7. Rozwahałem nad wyrokami Boga¹³⁷ od stworzenia nieba i ziemi,
uznałem za sprawiedliwe odwieczne sądy Boże.
8. Bóg obnażył ich grzechy¹³⁸ w pełnym słońcu;
cała ziemia uznała słuszne wyroki Boga¹³⁹.
9. W kryjówkach podziemnych (popelniali) swe ohydne¹⁴⁰ nieprawości:
syn obcował z matką, a ojciec z córką!
10. Cudzołożyli każdy z żoną bliźniego,
składali przy tym zeznania pod przysięgą!¹⁴¹
11. Zagarniali nawet rzeczy poświęcone¹⁴² Bogu,
jakby nie miały one Właściciela, któremu należy się odszkodowanie.
12. Z całą niegodziwością przystępowali do ołtarza Pańskiego,
i bezczęścili ofiary jak zwykle mięso, splamieni krwią miesięczną!¹⁴³

¹²⁹ Podobnie jak PsSal 2 i 17, psalm ten zawiera aluzje historyczne do zdobycia Jeruzalem i Świątyni przez Pompejusza z powodu grzechów narodu. Refleksja historyczna (w. 1-22) przechodzi nagle w lamentację z prośbą o pomoc Bożą (w. 23-34).

¹³⁰ Syr.: *wojny*.

¹³¹ Por. Jr 4, 4. 11; Iz 29, 6; Ap 19, 1.

¹³² Dosł. *Gdzie więc Bóg będzie go sądził?* Syr. także niejasny.

¹³³ Por. Jr 4, 5.

¹³⁴ Syr.: *zapłonęły mi nerki*: inny obraz gwałtownego poruszenia.

¹³⁵ Por. Iz 21, 3; Jr 23, 9.

¹³⁶ Dosł. ironiczne pytanie: *Czy słusznie ich drogi są pomysłne?*

¹³⁷ Syr.: *Pana*.

¹³⁸ Chodzi o grzechy przywódców Izraela; por. PsSal 2, 17; 4, 7. Syr.: *ich wykroczenia*.

¹³⁹ Syr.: *Pana*.

¹⁴⁰ Dosł.: *budzące gniew (Boży)*.

¹⁴¹ Możliwa aluzja do sądów Bożych (ordalia) przepisanych w Lb 5, 19.

¹⁴² Syr.: *ograbiali świątynię*.

¹⁴³ Por. Kpł 18, 19.

13. Nie pominęli żadnego grzechu,
w czym przewyższali nawet pogan!
14. Dlatego Bóg zesłał na nich ducha zwodniczego¹⁴⁴,
napoił ich kielichem wina oszałamiającego, nie zmieszanego (z wodą).
15. Sprowadził z krańców ziemi potężnego mocarza¹⁴⁵,
(który) wydał wojnę Jeruzalem i jej krainie.
16. Przywódcy tej krainy¹⁴⁶ z radością wyszli mu na spotkanie¹⁴⁷,
mówiąc mu: „Szczęśliwej drogi! Witajcie w pokoju!”
17. Równali wyboiste drogi na jego przyjście¹⁴⁸,
otwierali w Jeruzalem bramy, wieńcami przystrajali jej mury.
18. Wkroczył on bezpiecznie¹⁴⁹, jak ojciec do synowskiego domu;
Stawiał swe kroki z wielką pewnością.
19. Zajął szanse i mury obronne Jeruzalem¹⁵⁰,
bo Bóg wprowadził go bezpiecznie wskutek ich zaślepienia.
20. Ten wytracił ich przywódców i wszystkich mędrców Rady¹⁵¹;
wylał krew mieszkańców Jeruzalem jak pomyje¹⁵².
21. Uprowadził ich synów i córki,
których oni spłodzili w sposób nieprawy¹⁵³.
22. Postępowali według swej nieczystości, jak ich przodkowie;
splugawili¹⁵⁴ Jeruzalem i rzeczy poświęcone imieniu Boga¹⁵⁵.

¹⁴⁴ Por. Iz 19, 14; 29, 9-10; 1J 4, 6.

¹⁴⁵ Dosł.: *tego, co mocno bije*. Chodzi o Pompejusza; por. Iz 10, 20. 24; 46, 11.

¹⁴⁶ Zapewne Antypater i Hirkan; por. Josephus Flavius, *Bellum Judaicum* I 6, 4; 7, 2. K. Atkinson (*I Cried to the Lord: A Study of the Psalms of Solomon's Historical Background and Social Setting*, Leiden 2003, 59) widzi tu inną grupę grzeszników, odrębną od kapłanów.

¹⁴⁷ Józef Flawiusz (*Antiquitates Judaicae* XIV 3, 2) opowiada o spotkaniu Pompejusza z przywódcami opozycji, Hirkanem i Arystobulem; każdy z nich spodziewał się, że Rzym potwierdzi jego władzę nad krajem.

¹⁴⁸ Parodia Iz 40, 3?

¹⁴⁹ Dosł. *w pokoju*.

¹⁵⁰ Chodzi o mury świątynne, bronione przez Arystobula; por. Josephus Flavius, *Antiquitates Judaicae* XIV 4, 4.

¹⁵¹ Rada to Wielki Sanhedryn. Józef Flawiusz (*Bellum Judaicum* I 7, 5) mówi, że kapłani ginęli z rąk żołnierzy rzymskich podczas pełnienia swej służby. Ok. 12 tys. mieszkańców zginęło podczas ataku na Świątynię.

¹⁵² Dosł. *woda nieczystości*. To samo słowo w PsSal 8, 12. 22. Por. Ps 78(79), 3; Lb 19, 9; 31, 23.

¹⁵³ Dosł. *w zanieczyszczeniu*. Józef Flawiusz (*Bellum Judaicum* I 7, 5) opowiada za Plutarchem, że Pompejusz wysłał Arystobula z jego dziećmi do Rzymu. Wielu Żydów sprzedano jako jeńców, by uczcić zwycięstwo Pompejusza; por. tenże, *Antiquitates Judaicae* XIV 4, 4.

¹⁵⁴ Syr. *zanieczyścili*.

¹⁵⁵ Por. PsSal 1, 8; 2, 3.

23. Bóg okazał się sprawiedliwy w swych wyrokach¹⁵⁶ pośród narodów ziemi,
a święci Boga są pośród nich jak niewinne baranki¹⁵⁷.
24. Niech będzie uwielbiony Pan¹⁵⁸,
który sędzi całą ziemię w swej sprawiedliwości!¹⁵⁹
25. Oto, Boże, ukazałeś nam Twój sprawiedliwy wyrok;
oczy nasze¹⁶⁰ ujrzały Twoje wyroki, o Boże!
26. Przyznajemy słuszność Twemu imieniu, wślawionemu na wieki,
bo Ty, Boże sprawiedliwy, sądzisz Izraela przez ćwiczenie!¹⁶¹
27. Przywróć nam, Boże, Twoje miłosierdzie
i ulituj się nad nami!¹⁶²
28. Zgromadź w miłosierdziu i dobroci rozproszonych Izraela,
bo Twoja wierność¹⁶³ jest z nami!
29. Myśmy twardym uczynili nasz kark,
ale Ty jesteś naszym Wychowawcą!
30. Nie zapominaj o nas, nasz Boże,
by nas, nie mających Wybawcy, nie pochłonęli całkiem poganie!
31. Tyś naszym Bogiem od początku,
w Tobie nadzieja nasza, Panie!¹⁶⁴
32. A my nie odwrócimy się od Ciebie,
bo Twoje wyroki są nam zycziwe.
33. Bądź łaskaw¹⁶⁵ zawsze dla nas i dla naszych dzieci, Panie¹⁶⁶,
nasz Wybawco¹⁶⁷;
już nigdy więcej chwiać się nie będziemy!¹⁶⁸
34. Niech Pan będzie uwielbiony za swe wyroki ustami pobożnych,
a Izrael niech będzie błogosławiony przez Pana na wieki!¹⁶⁹

¹⁵⁶ Por. Ps 50(51), 6.

¹⁵⁷ Por. PsSal 2, 36; 13, 10. 12.

¹⁵⁸ Syr.: *Bóg*.

¹⁵⁹ Por. Ps 97(98), 9.

¹⁶⁰ Część rękopisów czyta: *ich oczy*.

¹⁶¹ Por. PsSal 13, 7-10; 18, 4.

¹⁶² Por. PsSal 5, 7; 7, 8; 9, 8.

¹⁶³ Gr. πιστις ma tu znaczenie zgodne z hebr. *emet*. Por. PsSal 9, 2; 11, 3; 2Ba 78, 7; Rz 3, 3.

¹⁶⁴ Por. PsSal 5, 11; 9, 10; 15, 1; 17, 3.

¹⁶⁵ Dośł. *niech będzie (Twa) łaskawość* (εὐδοκία); por. Łk 2, 14.

¹⁶⁶ Syr.: *Boże*.

¹⁶⁷ Por. Łk 1, 47.

¹⁶⁸ Por. PsSal 3, 6; 16, 4; 17, 3.

¹⁶⁹ Por. PsSal 5, 18; 8, 24; 9, 11; 10, 8; 11, 9; 12, 6.

IX. Dla Salomona. O karceniu¹⁷⁰

1. Gdy Izrael¹⁷¹ został uprowadzony w niewolę do obcej ziemi,
gdyż odstąpili od Pana¹⁷², swego Wybawcy,
(wtedy) zostali oni pozbawieni dziedzictwa¹⁷³, które dał im Pan¹⁷⁴.
2. Wśród wszystkich narodów rozproszony jest Izrael¹⁷⁵
zgodnie z Twoim słowem, Panie,
aby przez nasze nieprawości okazała się, Boże, Twoja sprawiedliwość,
bo Tyś jest Sędzią sprawiedliwym¹⁷⁶ wszystkich ludów ziemi.
3. Nikt bowiem z czyniących nieprawość nie ukryje się przed Twą wiedzą,
dobre zaś czyny pobożnych są przed Tobą, Panie;
gdzież mógłby się ukryć człowiek przed Twą wiedzą, Boże?¹⁷⁷
4. Nasze czyny (dokonują się) zgodnie z naszym wyborem i siłą¹⁷⁸;
od działania rąk naszych zależą czyny sprawiedliwe i nieprawe,
a Ty w swej sprawiedliwości sprawdzasz synów ludzkich¹⁷⁹.
5. Kto pełni czyny sprawiedliwe, zaskarbia sobie życie u Pana¹⁸⁰,
a kto czyni nieprawość, sam winien jest zguby swej duszy¹⁸¹.
Pan bowiem sprawiedliwie osądza człowieka i dom jego.
6. Komu okażesz łaskę, Boże, jeśli nie tym, co wzywają Pana?¹⁸²
Ty oczyszczasz człowieka z grzechów, jeśli w wyznaniu oskarża siebie¹⁸³;
wstyd okrywa nasze twarze z powodu tego wszystkiego¹⁸⁴.
7. A komu odpuścisz grzechy, jeśli nie tym, co zbłądzili?
Prawym będziesz błogosławił i nie ukarzesz z powodu ich grzechów,
bo Twoja łaskawość nad pokutującymi grzesznikami.

¹⁷⁰ Chodzi tu oczywiście, jak w poprzednim psalmie, o karcenie (ἐλεγχος) Izraela przez Boga.

¹⁷¹ Jeden rękopis czyta: *Jeruzalem*.

¹⁷² Syr.: *Boga*.

¹⁷³ Por. Jr 16, 13; 22, 26.

¹⁷⁴ Syr.: *Bóg*.

¹⁷⁵ Dosł. *diaspora Izraela*; por. PsSal 8, 28.

¹⁷⁶ Por. PsSal 2, 18; 4, 24.

¹⁷⁷ Por. Ps 138(139), 7-9.

¹⁷⁸ Syr.: *w wolności i wyborze*. Por. Syr 15, 15 (wolność czynów ludzkich).

¹⁷⁹ Faryzeusze liczyli się z wolną wolą ludzi, choć zasadniczo przypisywali wszystko suwerennej woli Boga; por. Josephus Flavius, *Antiquitates Judaicae* XVIII 1, 3; tenże, *Bellum Judaicum* II 8, 14.

¹⁸⁰ Por. Syr 17, 22; Mt 6, 20; Łk 12, 21.

¹⁸¹ Por. Rz 2, 5; 1J 2, 29.

¹⁸² Por. PsSal 2, 36.

¹⁸³ Por. Ps 31(32),5. Cały ten utwór zdradza zależność od Ps 32.

¹⁸⁴ Por. Ps 43(44), 6; Dn 9, 7.

8. Bo Tyś jest Bogiem, a my – Twym ludem umiłowanym!
Spójrz i ulituj się, Boże Izraela, bo Twoimi jesteśmy;
nie odwracaj od nas swego miłosierdzia, aby nas nie zgładzono!¹⁸⁵
9. Ty bowiem wybrałeś potomstwo Abrahama spośród wszystkich narodów;
u nas osadziłeś swoje imię, Panie¹⁸⁶, i nie odbierzesz (go) na wieki!
10. Ze względu na nas zawarłeś przymierze z naszymi przodkami,
toteż my w Tobie składamy nadzieję, gdy nawracamy się w duszy.
11. Miłosierdzie Boże¹⁸⁷ (niech będzie) nad domem Izraela
na wieki i na zawsze!

X. Z hymnów. Dla Salomona

1. Szczęśliwy człowiek¹⁸⁸, o którym Pan¹⁸⁹ pamięta podczas doświadczenia!¹⁹⁰
On broni¹⁹¹ go przed złą drogą poprzez karcenie,
aby, oczyszczony z grzechu, już go nie pomnażał.
2. Kto sam nastawia grzbiet do chłosty¹⁹², dozna oczyszczenia;
Pan bowiem dobry jest dla wszystkich, którzy przyjmują karanie¹⁹³.
3. Prostuje On drogi prawych przez karcenie, aby nie zbłądzili,
a miłosierdzie Pana nad tymi, którzy Go szczerze miłują¹⁹⁴.
4. Pan w swym miłosierdziu wspomni na swoje sługi¹⁹⁵;
Poświadcza to prawo wiecznego przymierza;
świadcstwo Pana spełnia się na drogach ludzkich przez opatrność¹⁹⁶.
5. Sprawiedliwy i święty jest nasz Pan¹⁹⁷ w swoich wyrokach na wieki¹⁹⁸;
niech (więc) Izrael wielbi imię Pana z radością!

¹⁸⁵ Syr.: *aby nas narody nie zgładziły*.

¹⁸⁶ Por. Jr 14, 9. Mistyka żydowska podkreśla, że w imieniu Izrael zawarty jest element teoforyczny *El*, „Bóg”.

¹⁸⁷ Por. PsSal 10, 8; 11, 9; 12, 6.

¹⁸⁸ Gatunek ten (tzw. *makaryzmy*; por. PsSal 6, 1) ma źródło w Psalterzu biblijnym (por. Ps 1, 1; 31(32), 1; 111(112), 1; 118(119), 1; 127(128), 1).

¹⁸⁹ Syr.: *Bóg*.

¹⁹⁰ Syr.: *w ubóstwie*.

¹⁹¹ Syr.: *powstrzymuje*.

¹⁹² Por. Jr 50, 6; Prz 19, 29; Hbr 12, 5-13.

¹⁹³ Por. PsSal 2, 36; 5, 2. 12; 14, 1; 16, 15.

¹⁹⁴ Por. PsSal 4, 25; 6, 6; 14, 1.

¹⁹⁵ Por. Łk 1, 50. 54.

¹⁹⁶ Dośł. *nawiedzenie*.

¹⁹⁷ Syr.: *Bóg*.

¹⁹⁸ Por. PsSal 2, 10. 15; 3, 3; 4, 8; 5, 1; 8, 7. 32. 34; 9, 5; 17, 10.

6. Pobożni niech składają dziękczynienie na zgromadzeniu¹⁹⁹ ludu, a Bóg²⁰⁰ okaże miłosierdzie ubogim²⁰¹ ku radości Izraela.
7. Albowiem Bóg jest życzliwy i miłosierny²⁰² na wieki; zgromadzenia Izraela niech więc sławią imię Pana.
8. Od Pana (pochodzi) zbawienie domu Izraela ku wiecznej radości!²⁰³

XI. Dla Salomona. O oczekiwaniu²⁰⁴

1. Zadmijcie w trąby na Syjonie²⁰⁵, aby zgromadzić świętych; Ogłoście w Jeruzalem orędzie zwiastuna dobrej nowiny²⁰⁶; Bóg okazał miłosierdzie Izraelowi w swojej opatrności²⁰⁷.
2. Stań, Jeruzalem, na wzniesieniu i zobacz swoje dzieci²⁰⁸ zgromadzone przez Pana ze wschodu i z zachodu²⁰⁹.
3. Od północy wkraczają do radości swego Boga²¹⁰; z najdalszych wysp zgromadził ich Bóg.
4. Góry wysokie zamienił dla nich w równinę²¹¹, pagórki zniknęły przed ich nadejściem.
5. Lasy²¹², gdy podążali, użyczyły im cienia; dla nich, na rozkaz Pana, wyrosły wonne drzewa,
6. aby Izrael mógł podążać strzeżony chwałą swego Boga.
7. Jeruzalem, wdziej szaty swej chwały²¹³, przygotuj suknię swej świętości, gdyż Bóg obiecał pomyślność Izraelowi po wieczne czasy!²¹⁴

¹⁹⁹ Gr. ἐκκλησία oznacza w LXX zgromadzenie liturgiczne; por. Ps 21(22), 23, 26; 149(150), 1.

²⁰⁰ Syr.: *Pan*.

²⁰¹ Gr. πτωχός jest tu synonimem pobożnych i sprawiedliwych; por. PsSal 5, 2, 11; 15, 1; 18, 2.

²⁰² Por. PsSal 2, 36; 5, 2, 12; 7, 5; 10, 2.

²⁰³ Syr. mówi o *królestwie*. Por. PsSal 9, 11; 11, 9; 12, 6.

²⁰⁴ Tytuł nawiązuje do oczekiwań mesjańskich. Treść psalmu mogła być wykorzystana w Ba 5 i apokryficznym *Liście Barucha* (2Ba 78).

²⁰⁵ Por. Jl 2, 1, 10; 2Krn 13, 12; 1Mch 4, 40; 7, 4.

²⁰⁶ Por. Iz 40, 9; 52, 7.

²⁰⁷ Gr. ἐπισκοπή, dosł. *nawiedzenie*; por. PsSal 10, 4.

²⁰⁸ Połączenie Iz 40, 9 i 49, 18. Por. Ba 4, 36-37; 5, 5.

²⁰⁹ Por. Iz 43, 5-6; 60, 4.

²¹⁰ Por. Mt 25, 21.

²¹¹ Por. Iz 40, 4; Ba 5, 7; Łk 3, 4-6.

²¹² Gr.: *dęby*; syr.: *cedry*.

²¹³ Por. Iz 52, 1; Ba 5, 1-3.

²¹⁴ Por. Ba 5, 4; PsSal 17, 44; 18, 6.

8. Niech Pan wypełni zapowiedź daną Izraelowi i Jeruzalem, niechaj poniesie Izraela z upadku mocą swej chwały.
9. Niech miłosierdzie Pana (ogarnie) Izraela po wieczne czasy!²¹⁵

XII. Dla Salomona. O języku bezbożnych

1. Panie, wybaw moją duszę od człowieka bezbożnego i zepsutego²¹⁶, od języka bezbożnego i oszczercy, od tego, kto głosi kłamstwo i podstęp.
2. Gładko toczą się słowa na języku człowieka zepsutego²¹⁷, (błyszczą) jak ogień płonący wśród ludu, zachwycający pięknem²¹⁸.
3. Jego obecność napędza domy kłamliwą mową; powalając drzewa radości pożarem idącym od bezbożnego, niszcząc domy wojną oszczerczych warg²¹⁹.
4. Niech Bóg oddali od niewinnych grzeszne wargi²²⁰, wobec bojących się Pana niech rozproszy kości podstępnych!²²¹ Niech płomień ognia spali szkalujący język daleko od pobożnych!²²²
5. Niech Pan strzeże duszy łagodnej, gardzącej nieprawością, Niech Pan prowadzi²²³ człowieka, który czyni pokój w domu!²²⁴
6. Zbawienie Pana niech zstąpi na Izraela, Jego służyć²²⁵, na wieki! Niech znikną na zawsze grzesznicy sprzed oblicza Pana, a święci Pana niech będą dziedzicami Jego obietnic!²²⁶

XIII. Psalm dla Salomona. Pocieszenie sprawiedliwych

1. Prawica Pana mnie²²⁷ ustrzegła²²⁸,
prawica Pana nas oszczędziła.

²¹⁵ Por. PsSal 9, 11; 10, 8; 12, 6.

²¹⁶ Por. Ps 5, 7, 10; 11(12), 3-5; 119(120), 2.

²¹⁷ Syr.: *łamiącego Prawo*.

²¹⁸ Tekst skażony; popr. wg Syr. Por. Prz 16, 27; Jk 3, 5-6.

²¹⁹ Syr.: *grzesznicy podburzają domy (rody) do wojny*.

²²⁰ Por. Ps 11(12), 4.

²²¹ Por. PsSal 4, 19; Ps 52(53), 6.

²²² Syr. dodaje: *i ich domów*.

²²³ Por. PsSal 6, 2; 7, 10; 16, 9; 18, 8.

²²⁴ Czyli w *świątyni*; syr.: *pokój Pański*. Por. Mt 5, 9.

²²⁵ Por. Łk 1, 54.

²²⁶ Por. Hbr 6, 12.

²²⁷ Syr.: *nas*.

²²⁸ Por. Ps 97(98), 1; Mdr 5, 16; 19, 8.

2. Ramię Pana ocaliło nas od przeszywania mieczem²²⁹,
od głodu i śmierci (przeznaczonej) grzesznikom.
3. Złe bestie ich osaczyły, zębami szarpały ich ciała²³⁰,
Szczękami swymi miażdżyły ich kości²³¹.
4. Ale nas ocalił Pan od tego wszystkiego!
5. Przeraził się bogobojny z powodu swych wykroczeń,
żeby wraz z grzesznikami nie został zabrany.
6. Straszna bowiem będzie zagłada grzesznika,
lecz prawego nie spotka nic z tych rzeczy.
7. Ponieważ nie da się porównać karcenia prawych za czyny nieświadome
z zupełną zagładą grzeszników.
8. Sprawiedliwi będą karceni z umiarkowaniem,
aby z powodu sprawiedliwego nie cieszył się grzesznik.
9. Bo sprawiedliwy będzie napominany jak umiłowany syn
i karcony jak pierworodny²³².
10. Pan bowiem oszczędzi swoich świętych,
a ich wykroczenia wymaże karceniem.
11. Życie sprawiedliwych będzie trwać na wieki²³³,
a grzesznicy zostaną zabrani na zgubę
i pamięć o nich zaginie²³⁴.
12. Nad świętymi natomiast (czuwa) miłosierdzie Pana:
Jego miłosierdzie nad tymi, którzy się Go boją²³⁵.

XIV. Hymn dla Salomona²³⁶

1. Wierny²³⁷ jest Pan tym, którzy Go szczerze miłują,
którzy cierpliwie znoszą Jego karcenie²³⁸,
2. którzy postępują według sprawiedliwych Jego nakazów
i według Prawa, które nam nadał, byśmy mieli życie²³⁹.

²²⁹ Por. Rdz 3, 24; Łk 2, 35; Ap 6, 8.

²³⁰ Por. Jr 14, 12; 21, 7, 9; Ez 7, 15; 14, 13-23.

²³¹ Por. Jl 1, 6; Ps 57(58), 7; Hi 29, 17.

²³² Por. PsSal 18, 4; Mdr 11, 10; Pwt 8, 5; Hbr 12, 6.

²³³ Por. PsSal 3, 12; 10, 8; 12, 6.

²³⁴ Dosł. *nigdy nie będzie znaleziona*. Por. PsSal 3, 11; Ps 9, 7; 87(88), 6; Hi 18, 17.

²³⁵ Por. Łk 1, 50.

²³⁶ Wzorem dla tej kompozycji jest kanoniczny Ps 1, ukazujący kontrast pomiędzy sprawiedliwym a grzesznikiem.

²³⁷ Tylko tu (i w PsSal 17, 1) Bóg nazwany jest *wiernym*; por. Pwt 7, 9.

²³⁸ Por. PsSal 10, 2; 16, 15; Hbr 12, 7.

²³⁹ Por. Ps 1, 2; Rz 7, 10.

3. Święci Pana będą w Nim żyć na wieki:
rajem Pana i drzewami życia są Jego święci²⁴⁰.
4. Sadzonki ich zakorzenione są na stałe²⁴¹;
nie zostaną wyrwane po wszystkie dni nieba²⁴².
5. Izrael jest bowiem działem i dziedzictwem Boga!²⁴³
6. Nie tak grzesznicy i przestępcy,
którzy rozkoszują się dniem uczestnictwa w grzechu.
7. Ich upragniona rozkosz to nędzna zgnilizna²⁴⁴,
ale o Bogu nie pamiętają!
8. A przecież drogi ludzi zawsze są Jemu widoczne²⁴⁵;
On zna zakamarki serca²⁴⁶, zanim coś w nim się urodzi²⁴⁷.
9. Dlatego ich dziedzictwem otchłań²⁴⁸, ciemność i zagłada²⁴⁹.
Nie znajdują się w dniu miłosierdzia dla sprawiedliwych,
10. a święci Pana odziedziczą życie szczęśliwe!²⁵⁰

XV. Psalm dla Salomona. Po hymnie²⁵¹

1. Gdy byłem udręczony, wzywałem imienia Pana²⁵²;
zaufałem pomocy Boga Jakuba²⁵³ i doznałem ocalenia;
Ty bowiem, Boże, jesteś nadzieją i ucieczką biednych!²⁵⁴
2. Ten tylko jest mocny, o Boże, kto Ciebie szczerze wysławia²⁵⁵.
Ten tylko człowiek jest silny, który wielbi Twe imię.

²⁴⁰ W późnych księgach Starego Testamentu (por. Iz 61, 3; 65, 22; Ps 91(92), 13-14) i w pismach pozakanonicznych (4Mch 18, 16; 1Hen 10, 16; 93, 2-5, itd.) częsty jest obraz raj; por. Ap 22, 2.

²⁴¹ Por. Mt 15, 13; Ef 3, 17-18.

²⁴² Por. Ps 88(89), 30; Ba 1, 11.

²⁴³ Syr.: *Pana*. Bóg zachował Izraela dla siebie.

²⁴⁴ Por. Hi 2, 9.

²⁴⁵ Świadome naśladowanie Ps 1, 6; por. PsSal 9, 3; Syr 17, 15.

²⁴⁶ Por. Rdz 43, 30; Mt 6, 6.

²⁴⁷ Por. Prz 20, 27; Mdr 1, 8-9; Syr 39, 19-20.

²⁴⁸ Gr. Ἔρηξ, syr. *Szeol*.

²⁴⁹ Por. Ps 1, 6; 9, 18; 36(37), 38; Hi 10, 21.

²⁵⁰ Por. PsSal 3, 12; 10, 8; 13, 11; 15, 13.

²⁵¹ Nawiązanie do poprzedniej pieśni zbioru.

²⁵² Por. 1, 1; 5, 5; Ps 17(18), 7; 119(120), 1 i in.

²⁵³ Syr.: *wzwałem na pomoc Boga Jakuba*. Por. PsSal 7, 10.

²⁵⁴ Por. PsSal 5, 2; 10, 6; 18, 2.

²⁵⁵ Dosł. *wyznaje w prawdzie*; por. J 4, 24.

3. Nowy psalm, śpiewany sercem radosnym,
to owoc warg²⁵⁶ na doskonałym instrumencie języka;
pierwociny warg z serca świętego i prawego!
4. Kto tak postępuje, nigdy nim zło nie zachwieje²⁵⁷;
nie dotknie go płomień ognia ani gniew (wymierzony w) nieprawych,
5. kiedy wystąpi przeciw grzesznym sprzed oblicza Pana,
aby zniszczyć wszelkie oparcie dla grzeszników.
6. Znamię Boże spoczywa bowiem na sprawiedliwych, aby ocalili²⁵⁸.
7. Głód, miecz i śmierć daleko są od sprawiedliwych²⁵⁹;
odstąpią one od świętych, jak ścigani przez śmierć²⁶⁰.
8. Ścigać będą natomiast grzeszników i dopadną ich;
czyniący nieprawość nie umkną przed sądem Pana²⁶¹.
9. Zostaną schwytani jakby przez biegłych wojowników²⁶²,
bo znamię zagłady jest na ich czołach!
10. Dziedzictwem grzeszników jest zagłada i ciemność;
ich własne nieprawości będą ich ścigać aż do dna otchłani!
11. Ich potomstwo nie otrzyma dziedzictwa,
ponieważ grzechy pustoszą domy grzeszników.
12. Grzesznicy wyginą na zawsze w dzień sądu Pańskiego²⁶³,
gdy Bóg nawiedzi ziemię swym wyrokiem.
13. Wtedy dostąpią miłosierdzia ci, którzy boją się Pana
i żyć będą dzięki miłosierdziu swojego Boga²⁶⁴;
grzesznicy zaś wyginą po wszystkie czasy!

XVI. Hymn dla Salomona. O pomocy dla pobożnych

1. Gdy dusza moja odrętwiała, (byłem daleko) od Pana²⁶⁵,
omal nie zginąłem.
W omdleniu sennym, daleko od Boga²⁶⁶,

²⁵⁶ Por. Oz 14, 3; Prz 18, 20; Iz 57, 19; Hbr 13, 15.

²⁵⁷ Por. PsSal 15, 5b; Mdr 4, 19; Syr 28, 14; Łk 6, 38; 21, 26; Dz 4, 31; 17, 13; 2Tes 2, 2.

²⁵⁸ Por. Ez 9, 4; Ap 7, 3; 9, 4. Przeciwieństwem znaku ocalenia jest znamię zagłady (w. 9).

²⁵⁹ Por. PsSal 7, 4; 13, 2.

²⁶⁰ Tak syr.; gr.: *przez głód*.

²⁶¹ Por. Rz 2, 3.

²⁶² Por. Pnp 3, 8; 1Mch 4, 7.

²⁶³ Por. PsSal 3, 11; Iz 34, 8; Jdt 16, 17.

²⁶⁴ Syr.: *naszego Boga*.

²⁶⁵ Początek utworu wzorowany na Ps 72(73). Tekst gr. skażony; dosł.: *w ospałości mej duszy od Boga*.

²⁶⁶ Syr.: *Pana*.

2. dusza ma omal nie uległa zagładzie;
znalazła się wraz z grzesznikami u bram otchłani.
3. I pozostałaby dusza moja daleko od Pana²⁶⁷, Boga Izraela,
gdyby mnie Pan nie wspomógł w swym wiecznym miłosierdziu!
4. On mnie pobudził, jak konia ostrogą²⁶⁸, do czuwania przy Nim,
ocalił mnie mój Zbawca i stały Obrońca.
5. Wielbię Cię, Boże, ponieważ podjąłeś się mego ocalenia
i nie zaliczyłeś (mnie) do grzeszników idących na zagładę.
6. Nie oddalaj, Boże, swego miłosierdzia ode mnie,
ani pamięci o Tobie z mego serca aż do śmierci.
7. Chronź mnie²⁶⁹, o Boże, od grzechu najgorszego²⁷⁰,
od wszelkiej złej kobiety, która głupca wiedzie do upadku²⁷¹.
8. Niech mnie nie zwodzi uroda kobiety bezbożnej,
ani ci wszyscy, którzy ulegli szkodliwemu grzechowi²⁷².
9. Umacniaj swą stałością dzieła rąk moich²⁷³
i strzeż moich kroków Twym przypominaniem²⁷⁴.
10. Na mój język i wargi połóż słowa prawdy;
zapalczywość i nierozumne oburzenie oddalaj ode mnie.
11. Uwolnij mnie od narzekania i małoduszności w udreće,
a jeśli zgrzeszę przeciw Tobie, chłostaj dla opamiętania!
12. Podtrzymuj moją duszę pogodą i radością,
jeśli mnie umacniasz, wystarczy mi to, co dajesz!
13. Bo gdybyś nie umocnił,
któż zdoła znieść udrećkę karcenia?²⁷⁵
14. Kiedy ktoś²⁷⁶ jest karcony narzędziem swego zepsucia²⁷⁷,
to Ty doświadczasz go na jego ciele i przez udrećkę nędzy²⁷⁸.
15. Jeśli sprawiedliwy to (wszystko) przetrwa²⁷⁹,
dozna miłosierdzia od Pana!

---

²⁶⁷ Syr. pomija *Pana*.

²⁶⁸ Por. Oz 13, 14.

²⁶⁹ Syr.: *ocal mnie*.

²⁷⁰ Tj. świadomego i dobrowolnego.

²⁷¹ Por. Prz 6, 24-25; Syr 9, 8; 25, 21.

²⁷² Syr.: *uludzie grzechu*.

²⁷³ Popr. wg syr.; por. Ps 89(90), 17.

²⁷⁴ Por. PsSal 6, 2; 9, 4; 10, 3.

²⁷⁵ Por. PsSal 2, 36; 10, 2; 14, 1.

²⁷⁶ Dośł. *dusza*.

²⁷⁷ Dośł. *ręką swej śmiertelności*. Por. Hi 7, 5.

²⁷⁸ Podobna myśl w Hbr 12, 4-6.

²⁷⁹ Por. PsSal 3, 3-4.

XVII. Psalm dla Salomona z pieśnią pochwalną ku czci Króla²⁸⁰

1. Panie, Ty sam jesteś Królem naszym na wieki i na zawsze, dlatego Tobą, o Boże, chlubić się będzie nasza dusza²⁸¹.
2. Czymże jest czas życia człowieka na ziemi?²⁸²
A jaki jego czas, taka i nadzieja na nim (oparta)!
3. My zaś nadzieje nasze pokładamy w Bogu, Zbawcy naszym²⁸³,
bo moc naszego Boga jest wieczna wraz z miłosierdziem;
a królowanie naszego Boga nad poganami jest wieczne wraz z sądem!²⁸⁴
4. Ty, Panie, wybrałeś Dawida królem nad Izraelem
i Ty mu przysiągłeś w sprawie jego potomstwa na wieki²⁸⁵,
że jego królowanie przed Tobą nie ustanie.
5. Lecz oto z powodu naszych grzechów powstali przeciw nam grzesznicy²⁸⁶,
napadli na nas i wygnali nas ci, którym nie dałeś obietnic!
Przemocą ograbili i nie oddali czci Twemu wzniosłemu imieniu!
6. W swej pysze wywyższyli własne królowanie,
opróżnili tron Dawida zuchwalstwem takiej zamiany²⁸⁷.
7. Lecz Ty, o Boże, ponizysz ich i usuniesz ich potomstwo z ziemi²⁸⁸,
gdy zwróci się przeciwko nim człowiek obcy naszemu plemieniu²⁸⁹.
8. Odplacisz im, Boże, według ich grzechów,
niech spotka ich (los godny) ich postępków!
9. Bóg nie²⁹⁰ okazał im miłosierdzia:
zbażał ich potomstwo i żadnemu z nich nie odpuścił.
10. Wierny jest Pan we wszystkich swych wyrokach²⁹¹,
jakie wydaje nad ziemią!

²⁸⁰ Trzeci z psalmów historycznych (por. PsSal 2 i 8), które nawiązują wprost do tragicznych wydarzeń, związanych z wkroczeniem wojsk rzymskich do Palestyny. Po hymnie wstępnym (w. 1-4) następuje opis dziejów wspólnoty jerozolimskiej pod władzą Hasmoneuszy i dominacją rzymską (w. 5-20). Dalsza część utworu zawiera prośbę o wieczny pokój pod władzą Mesjasza (w. 21-46).

²⁸¹ Por. PsSal 5, 19; 17, 46.

²⁸² Por. Ps 89(90), 10; 142(143), 3-4; Syr 18, 7-9.

²⁸³ Por. Łk 1, 47.

²⁸⁴ Część rękopisów pomija ostatnią frazę.

²⁸⁵ Proroctwo Natana 2Sm 7; por. Ps 88(89), 4-5; 1Mch 2, 57; Syr 45, 25.

²⁸⁶ Chodzi o Hasmoneuszy, którzy uzurpowali sobie godność królewską i kapłańską.

²⁸⁷ Możliwa aluzja do faktu, że niegdyś Izraelici nie chcieli Boga za Króla. Bóg spełnił ich żądanie, które jednak doprowadziło do upadku królestwa Izraela.

²⁸⁸ Aluzja do wywiezienia Arystobula i jego synów do Rzymu; por. PsSal 8, 21.

²⁸⁹ Pompejusz.

²⁹⁰ Część rękopisów i tekst syryjski pomijają przeczenie.

²⁹¹ Por. PsSal 2, 15; 3, 3; 5, 1; 8, 7-8. 23. 34; 10, 5.

11. Bezbożnik²⁹² огоłocił naszą ziemię z jej mieszkańców;
zabrali młodych i starych, wraz z ich dziećmi.
12. W strasznym swym gniewie wysłał ich aż na kraniec zachodu²⁹³,
rządców kraju (wystawił) bezlitośnie na szyderstwo.
13. Wróg postępował butnie i z nienawiścią;
jego butne serce dalekie było od naszego Boga.
14. Wszystko, co czynił w Jeruzalem
było podobne do postępowania pogan w ich miastach²⁹⁴.
15. Synowie przymierza, wmieszani pośród pogan, przyklasnęli im²⁹⁵;
nie było wśród nich w Jeruzalem nikogo, kto czyniłby miłosierdzie
i prawdę²⁹⁶.
16. Stronili od nich ci, którzy umiłowali zgromadzenia świętych²⁹⁷:
(odlecieli) jak wróble, które wyfruwają ze swych gniazd²⁹⁸.
17. Błakali się po pustkowiach, aby ocalić od zła swoje dusze²⁹⁹,
bo cenne było w oczach wygnańców uratowanie swego życia.
18. Po całym kraju rozproszyli się z powodu bezbożnych³⁰⁰.
Nawet niebo przestało zraszać ziemię deszczem;
19. wyschły źródła wiecznej otchłani w wysokich górach³⁰¹.
bo nikt pośród nich nie czynił sprawiedliwości i prawa.
20. Od ich przywódcy aż do ostatniego z ludu (żyli) we wszelkim grzechu:
Król w nieprawości, sędzia w nieposłuszeństwie³⁰², a lud w grzechu.

21. Wejrzyj, Panie, i wzbudź im Króla, syna Dawida³⁰³,
w czasie przez Ciebie, Boże, wybranym³⁰⁴,
aby panował nad sługą Twym, Izraelem!³⁰⁵

²⁹² Pompejusz czy też ogólnie wojska rzymskie (stąd drugi stych w liczbie mnogiej).

²⁹³ Deportacja Arystobula i jego zwolenników do Rzymu; por. Josephus Flavius, *Antiquitates Judaicae* XIV 4, 5.

²⁹⁴ Pompejusz ośmielił się wejść do Przybytku świątyni jerozolimskiej; por. Josephus Flavius, *Antiquitates Judaicae* XIV 4, 4; tenże, *Bellum Judaicum* I 7, 6.

²⁹⁵ Przyjmujemy tu poprawkę S. Holm-Nielsena (*Die Psalmen Salomos*, Jüdische Schriften aus hellenistisch-römischer Zeit 4, Poetische Schriften 2, Gütersloh 1977, 100); gr.: *pokonali ich*.

²⁹⁶ Kalka hebr. zwrotu *chesed we'emet*, który wyraża ideał wierności Przymierzu. Por. Ps 13(14), 1.

²⁹⁷ Por. PsSal 10, 7; 17, 43-44.

²⁹⁸ Por. Ps 10(11), 1.

²⁹⁹ Należeli do nich esseńczycy znad Morza Martwego. Obraz por. Ps 106(107), 4; Hbr 11, 38.

³⁰⁰ Por. 1Mch 7, 6 (czasy Antiocha Epifanesa).

³⁰¹ Temat częsty w apokaliptyce; por. *Assumptio Mosis* 10, 6.

³⁰² Syr.: *w zagniewaniu*.

³⁰³ Opis Mesjasza opiera się głównie na 2Sm 7; ślady dyskusji nad Jego pochodzeniem, zob. J 7, 42.

³⁰⁴ Jedną z tajemnic apokaliptycznych jest czas poszczególnych wydarzeń; por. Ps 74(75), 2-3; 68(69), 13; Za 14, 1-2.

³⁰⁵ Izrael sługa Pański; zob. np. Iz 45, 4; Łk 1, 54.

22. Przepasz go mocą³⁰⁶, aby pokonał niegodziwych przywódców,
aby usunął z Jeruzalem pogan depczących je do zniszczenia,
23. aby mądrością i prawością wypędził grzeszników z dziedzictwa³⁰⁷,
aby strzaskał pychę grzeszników jak naczynie garncarza³⁰⁸,
24. aby żelaznym berłem³⁰⁹ rozbił wszelką ich ostoję,
i słowem ust swoich zniweczył występnych pogan³¹⁰.
25. Aby na jego groźbę poganie uciekli sprzed jego oblicza,
a grzesznicy zostali ukarani za (złe) zamysły swych serc!
26. Niech zgromadzi lud święty³¹¹ i rządzi nim sprawiedliwie³¹²;
niech sądzi pokolenia (tego) ludu, uświęconego przez Pana, ich Boga³¹³.
27. Niech nie pozwoli, aby nieprawość nadal gnieździła się pośród nich³¹⁴,
ani by mieszkał wśród nich ktoś knujący zło³¹⁵.
Rozpozna ich, ponieważ oni wszyscy będą synami swego Boga³¹⁶.
28. On rozmieści ich w kraju według ich pokoleń³¹⁷,
i nie będzie już mieszkał z nimi żaden przechodzień ani obcy³¹⁸.
29. Będzie sądził ludy i narody³¹⁹
z mądrością swej sprawiedliwości.

Diapsalma

30. Nałoży on jarzmo narodom pogańskim, aby mu służyły³²⁰,
odda Panu chwałę na oczach całej ziemi³²¹;
oczyści Jeruzalem, przywracając mu pierwotną świętość.

³⁰⁶ Por. Ps 17(18), 33. 40.

³⁰⁷ Aby tronu Dawida nie dziedziczyli władcy hasmonejscy.

³⁰⁸ Aluzja do mesjańskiego Ps 2, 9.

³⁰⁹ Por. Ps 109(110), 5-6.

³¹⁰ Por. Iz 11, 4.

³¹¹ Por. Pwt 7, 6; 14, 21; Dn 12, 7.

³¹² Syr.: *Zgromadzi lud święty, który sam się uświęci.*

³¹³ Por. Mt 19, 28.

³¹⁴ Por. Iz 60, 18; Ps 100(101), 7.

³¹⁵ Dośł. *kto uznaje zło.*

³¹⁶ Por. Pwt 14, 1; Iz 54, 13; Oz 2, 25.

³¹⁷ Por. PsSal 11, 3; Iz 49, 6; Ez 45, 8; 47, 13. 21.

³¹⁸ Oczyszczenie ziemi świętej w dniach ostatecznych to częsty motyw; por. Ne 13, 3; Ez 44, 9; Jl 4, 17. Zakończenie utworu mówi jednak, że cudzoziemcy przyjdą z darami, aby służyć Panu; por. Ez 47, 22-23.

³¹⁹ Por. Iz 11, 3; Ps 71(72), 2.

³²⁰ Por. So 3, 9; Ps 2, 8; 71(72), 11; Dn 7, 13-14.

³²¹ Por. J 17, 1.

31. Potem przyjdą poganie z krańców ziemi, aby oglądać jego chwałę,
niosąc na rękach jej³²² zmęczonych³²³ synów.
Oglądać będą chwałę Pana, którą Bóg ją otoczył³²⁴.
32. On zaś będzie sprawiedliwym królem, pouczonym przez Boga.
Za dni jego nie będzie (już) wśród nich nieprawości³²⁵,
bo wszyscy będą święci, a ich królem – Mesjasz Pan!³²⁶
33. Nie będzie on pokładał nadziei w koniu, jeźdźcu i łuku³²⁷,
nie będzie gromadził złota ni srebra na wojnę³²⁸,
nie będzie pokładał nadziei w liczbie walczących podczas wojny.
34. Sam Pan jego Królem; nadzieja Mocarza jest nadzieją w Bogu³²⁹.
Okaze miłosierdzie wszystkim narodom, które z bojaźnią staną przy nim.
35. Słowem ust swoich³³⁰ porazi bowiem ziemię na wieki,
a błogosławić będzie lud Pana mądrością i radością.
36. On sam będzie wolny od grzechu, aby mógł rządzić wielkim ludem,
aby napominać władców i mocą swego słowa usuwać grzeszników³³¹.
37. Nie osłabnie podczas swych rządów³³², wspomagany przez Boga,
gdyż Bóg uczyni go silnym mocą świętego ducha³³³,
i mądrym dzięki roztropnej radzie z mocą i prawością.
38. Błogosławieństwo Pana będzie jego mocą,
toteż nie zabraknie mu siły!
39. Jego ufność jest w Panu;
któż więc może go pokonać?³³⁴
40. Potężny w swych dziełach i silny Bożą bojaźnią,
będzie pasł trzodę Pana wiernie i sprawiedliwie
i nie pozwoli, by miały osłabnąć na swych pastwiskach³³⁵.

³²² Matki Jerozolimy.

³²³ Syr. *rozproszonych*.

³²⁴ Kontekst nie rozstrzyga jednoznacznie, o czyjej chwale tu mowa: Jerozolimy czy Mesjasza.
Por. Iz 55, 5; 60, 9; 66, 18-20.

³²⁵ Por. Jr 23, 5-6; So 3, 5. 13; Iz 11, 2.

³²⁶ Gr. *χριστός κυρίου* (podobnie jak syr.) wygląda na interpolację chrześcijańską (por. Łk 2, 26); stąd zwykło się poprawiać tę lekcję na *Mesjasz Pana* (jak w PsSal 18, 5. 7), wbrew świadectwu rękopisów.

³²⁷ Por. Pwt 17, 16-17; Ps 19(20), 9; 43(44), 7; Iz 2, 7; 11, 4-5; 36, 9.

³²⁸ Aluzja do zwyczajów władców hasmonejskich i rzymskich.

³²⁹ Por. syr.: *nadzieja i siła jego (polega) na nadziei (złożonej) w jego Bogu*.

³³⁰ Por. Iz 11, 4.

³³¹ Por. Hbr 4, 15.

³³² Dosł. *za dni swoich*.

³³³ Por. Iz 11, 2; PsSal 18, 7.

³³⁴ Syr.: *kto stanie przeciwko niemu?*

³³⁵ Por. Mi 5, 1-4; Ez 34, 14-16; 37, 24; J 10.

41. Będzie je wszystkie prowadził jednakowo³³⁶;
nie będzie wśród nich wyniosłości, wiodącej do przemocy³³⁷.
42. Taki jest majestat Króla Izraela, wybranego przez Boga,
aby go postawić nad domem Izraela, by go ćwiczył!
43. Jego słowa są czystsze od próbowanego złota³³⁸;
będzie on na zgromadzeniach³³⁹ sędził pokolenia ludu uświęconego.
Jego słowa to jakby słowa świętych³⁴⁰ wśród ludu poświęconych.
44. Szczęśliwi, którzy będą żyli w owych dniach³⁴¹
i oglądać dane przez Boga szczęście Izraela na zgromadzeniu pokoleń!
45. Oby Bóg rychło okazał Izraelowi swoje miłosierdzie³⁴²,
oby nas zachował od skalania nieczystością wrogów!³⁴³
46. Sam Pan (niech będzie) naszym Królem
na wieki i na zawsze!³⁴⁴

XVIII. Psalm dla Salomona. Jeszcze o Mesjaszu Pana

1. Panie, Twe miłosierdzie³⁴⁵ na wieki nad dziełami rąk Twoich,
Twa dobroć bogata w dary dla Izraela.
2. Oczy Twoje zwrócone ku nim i nic im nie braknie³⁴⁶;
uszy Twoje słyszą ufna modlitwę ubogiego³⁴⁷.
3. Twoje sądy nad całą ziemią są (dokonywane) z miłosierdziem,
a miłość Twoja (obejmuje) potomstwo Abrahama, syna Izraela³⁴⁸.
4. Twoje karcenie (spotyka) nas jako pierworodnego i jedynaka³⁴⁹,
aby odwrócić uległą duszę od nieświadomych grzechów³⁵⁰.
5. Oby Bóg oczyścił Izraela na szczęśliwy dzień miłosierdzia,
na dzień wyznaczony dla wprowadzenia Jego Mesjasza!³⁵¹

³³⁶ Syr.: *po równinie*.

³³⁷ Dośł.: *aby panować wśród nich*. Por. Łk 22, 25.

³³⁸ Dośł.: *złota najwyższej jakości*; por. Ps 11(12), 7; 17(18), 31; 18(19), 11; Ba 3, 30; Ap 3, 18.

³³⁹ Por. PsSal 10, 7; 17, 16.

³⁴⁰ Czyli aniołów. Por. Ps 88(89), 5-7; Hi 5, 1.

³⁴¹ Por. PsSal 18, 6.

³⁴² Por. Ba 4, 22; Mk 13, 22.

³⁴³ Syr.: *pogan*.

³⁴⁴ Por. PsSal 5, 9; 17, 1 (inkluzja).

³⁴⁵ Por. PsSal 2, 33; 4, 25; 11, 9 i in.

³⁴⁶ Syr.: *nic przed Nim nie jest ukryte*.

³⁴⁷ Por. PsSal 5, 2. 11-12; 10, 6; 15, 1.

³⁴⁸ Syr.: *Izraela, syna Abrahama*. Tłumacze próbują na różne sposoby poprawiać tę frazę; zostawiamy *lectio difficilior*.

³⁴⁹ Formuła ta wskazuje na głębię miłości Boga do Izraela. Podobna fraza w 4Ezd 6, 58.

³⁵⁰ Dośł. *od ignorancji (płynącej) z niezrozumienia*. W LXX ἄγνοια oznacza grzech.

³⁵¹ Por. PsSal 3, 8; 17, 22. 30. Bóg oczyści Izraela przez swego Pomazańca (χριστός).

6. Szczęśliwi, którzy żyć będą w owych dniach,
aby oglądać dobra Pana, jakie uczyni przysłemu pokoleniu
7. pod różgą karcenia Mesjasza Pańskiego
w bojaźni Bożej, w mądrości duchowej, sprawiedliwości i mocy,
8. aby prowadzić lud do bojaźni Bożej przez prawe uczynki
i doprowadzić ich wszystkich przed Pana.
9. I nastanie w owych dniach miłosierdzia
pokolenie dobre, (żyjące) w bojaźni Bożej.

Diapsalma³⁵²

10. Nasz Bóg jest wielki i wspaniały, a mieszka na wysokościach³⁵³.
On wyznaczył bieg gwiazd dla ustalenia czasu po wszystkie dni³⁵⁴;
nie zejda one z drogi, jaką im wytyczył³⁵⁵.
11. W bojaźni Bożej ich droga (biegnie) każdego dnia,
od czasu, gdy Bóg je stworzył, aż na wieki.
12. I nie zboczyły one od dnia, gdy je stworzył,
od pradawnych czasów nie zeszyły ze swych torów,
chyba, że Bóg im to nakazał przez swoje sługi³⁵⁶.

Z języka greckiego przełożył,
wstępem i przypisami opatrzył
ks. Antoni Tronina**

³⁵² Część rękopisów czyta: *Psalm dla Salomona*, wyodrębniając PsSal 19.

³⁵³ Por. Iz 33, 5; 57, 15; Łk 2, 14.

³⁵⁴ Dośł. *dla czasów godzin z dnia na dzień*.

³⁵⁵ Temat częsty w późniejszej literaturze mądrości, np. Ba 3, 33-34; Syr 26, 16; 43, 1; Mdr 13, 2.

³⁵⁶ Np. przez Jozuego (Joz 10, 12-14) czy Izajasza (Iz 28, 8; 2Krl 20, 8-9). Ostatni stych może być dodatkiem kopisty, podobnie, jak dopisek: *koniec, dzięki Bogu!*

** Ks. prof. dr hab. Antoni Tronina – emerytowany pracownik Wydziału Teologii na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim Jana Pawła II; e-mail: ajtronina@gmail.com.

